

Βρυξέλλες, 5 Μαρτίου 2026
(OR. en)

6926/26

MAR 27
TRANS 112
JAI 300

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine
DEPREZ, Διευθύντρια

Ημερομηνία Παραλαβής: 4 Μαρτίου 2026

Αποδέκτης: κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της
Ευρωπαϊκής Ένωσης

Θέμα: ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ
Στρατηγική της ΕΕ για τους λιμένες

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2026) 112 final.

σνημμ.: COM(2026) 112 final

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 4.3.2026
COM(2026) 112 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Στρατηγική της ΕΕ για τους λιμένες

{SWD(2026) 81 final}

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εδώ και χιλιετίες, άνθρωποι, αγαθά και ιδέες συναντώνται σε λιμένες και μεταφέρονται και μέσω αυτών. Ο μεγάλος όγκος των δραστηριοτήτων γύρω από τους λιμένες οδήγησε στη δημιουργία των πόλεων-λιμένων που γνωρίζουμε σήμερα και στην περαιτέρω επέκταση της εμβέλειας των λιμένων, δίνοντας ώθηση στο περιφερειακό και στο παγκόσμιο εμπόριο. Σήμερα, **η βιομηχανική ισχύς και η εξαγωγική ικανότητα της ΕΕ εξαρτώνται από την ικανότητά της να είναι σταθερά συνδεδεμένη με τις παγκόσμιες εμπορικές ροές**. Οι λιμένες αποτελούν νευραλγικά σημεία σύνδεσης μεταξύ της ευρωπαϊκής οικονομίας και των διεθνών αγορών. Οι λιμένες αποτελούν επίσης δομές ζωτικής σημασίας **για τα νησιά, τις παράκτιες και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές, που θα πρέπει να διατηρηθούν**.

Η γεωπολιτική επηρεάζει άμεσα τις αλυσίδες εφοδιασμού μας και οι λιμένες μας είναι καίριας σημασίας για την **ασφάλεια και τη στρατηγική αυτονομία της Ευρώπης**. Οι λιμένες πρέπει να επεκτείνουν τη δυναμικότητά τους, να απανθρακοποιηθούν, να ψηφιοποιηθούν και να ενισχύσουν την ασφάλειά τους —ταυτόχρονα και σε ευρεία κλίμακα. Έχουν τη δυνατότητα να γίνουν **κόμβοι νέας βιομηχανίας, καθαρής ενέργειας και συνεργατικών σχηματισμών καινοτομίας, ενώ σήμερα διαδραματίζουν ήδη καίριο ρόλο στον ενεργειακό εφοδιασμό, στην άμυνα και στη γαλάζια οικονομία της ΕΕ**.

Ο μετασχηματισμός δημιουργεί ευκαιρίες για τους λιμένες και την οικονομία της ΕΕ. Παράλληλα, όμως, οι λιμένες εκτίθενται σε νέους παράγοντες τρωτότητας και σε νέες αρμοδιότητες —από την καταπολέμηση των δικτύων οργανωμένου εγκλήματος, των κυβερνοαπειλών και των απειλών από δρόνους έως την αντιμετώπιση των ανησυχιών σχετικά με την ξένη ιδιοκτησία και την εντατικοποίηση του ανταγωνισμού από τρίτες χώρες. Καθώς οι παγκόσμιες δυνάμεις διαγκωνίζονται για να επεκτείνουν ή να προστατεύσουν τις σφαίρες επιρροής τους, οι λιμένες κινδυνεύουν να μετατραπούν σε πεδίο μάχης. Είναι αναγκαίο να ενισχύσουμε τους λιμένες ως ανταγωνιστικούς εμπορικούς κόμβους και να τους στηρίξουμε, αφενός, ως κρίσιμες υποδομές για την οικονομική ασφάλεια της ΕΕ και, αφετέρου, ως παρόχους δημόσιων υπηρεσιών για την ανθεκτικότητα της κοινωνίας μας.

Στους λιμένες της ΕΕ διακινούνται πάνω από 3,4 δισεκατομμύρια τόνοι ή το 74 % των εμπορευμάτων που εισέρχονται στην Ευρώπη ή εξέρχονται από αυτήν και διέρχονται περίπου 395 εκατομμύρια επιβάτες ετησίως¹. Με σχεδόν 3 εκατομμύρια ελλιμενισμούς ετησίως, η ΕΕ αντιπροσωπεύει το 23 % των ελλιμενισμών παγκοσμίως. Το 2022 το οικονομικό τους αποτύπωμα αντιστοιχούσε σε κύκλο εργασιών περίπου 90 δισ. EUR και σε περίπου 423 000 άμεσες θέσεις εργασίας². Το διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών βασίζεται σε 283 θαλάσσιους λιμένες, σε 223 λιμένες εσωτερικής ναυσιπλοΐας και σε 44 μεικτούς λιμένες. Οι μικροί και μεσαίοι λιμένες παρέχουν σημαντικές υπηρεσίες στις εξόχως απόκεντρες περιοχές, στις απομακρυσμένες περιοχές, στα νησιά και στις αγορές υψηλής εξειδίκευσης. Στους λιμενικούς φορείς περιλαμβάνονται οι λιμενικές αρχές, οι φορείς εκμετάλλευσης τερματικών σταθμών, οι επιχειρήσεις ρυμουλκών, οι χειριστές θαλάσσιων σκαφών, οι πάροχοι υπηρεσιών καυσίμου και λιμενικών εγκαταστάσεων παραλαβής, οι οποίοι παρέχουν υπηρεσίες σε ναυτιλιακές εταιρείες και σε εταιρείες εφοδιαστικής, καθώς και σε άλλους συμφεροντούχους.

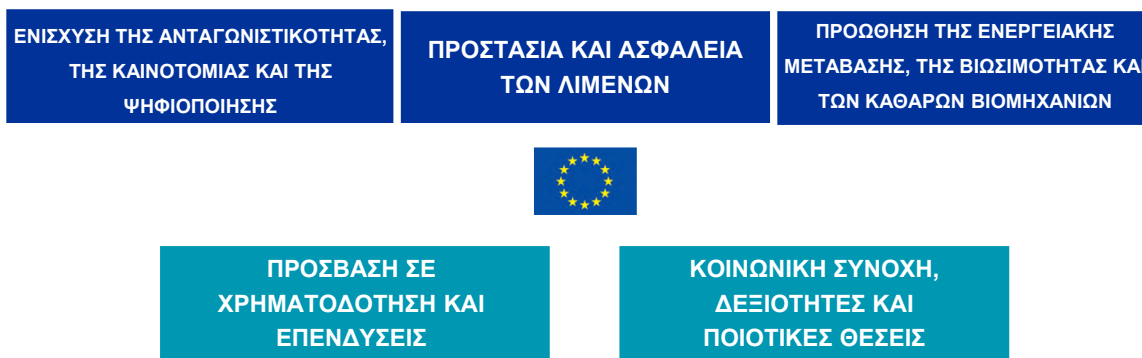
¹[https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Maritime transport of goods - annual data](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Maritime_transport_of_goods_-_annual_data).

² <https://data.europa.eu/doi/10.2771/2333701>.

Σε μια ευρεία διαδικασία διαβούλευσης³ με τον κλάδο, τα κράτη μέλη και άλλοι συμφεροντούχοι επιβεβαίωσαν την ανάγκη για ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, ενδυνάμωση των λιμένων στο πλαίσιο της ενεργειακής μετάβασης, απανθρακοποίηση, βελτίωση της ασφάλειας και της ανθεκτικότητας, πρόσβαση σε χρηματοδότηση και ενίσχυση της ασφάλειας των λιμένων και της προστασίας τους ως χώρων εργασίας. Η ποικιλομορφία των λιμένων, όσον αφορά το μέγεθος, την τοποθεσία, τα τμήματα της αγοράς που εξυπηρετούνται, τα μοντέλα διακυβέρνησης και τους συμφεροντούχους, απαιτεί ευρεία και ευέλικτη προσέγγιση.

Η ΕΕ, με βάση τη λιμενική πολιτική του 2013, **αναλαμβάνει άμεσα δράση** παρέχοντας ένα πλαίσιο για το μέλλον των ευρωπαϊκών λιμένων. Η στρατηγική της ΕΕ για τους λιμένες συγκεντρώνει, αφενός, τρέχουσες και νέες πρωτοβουλίες και, αφετέρου, απλούστευση και καθοδήγηση σχετικά με την εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας⁴.

Στρατηγική της ΕΕ για τους λιμένες: πέντε πυλώνες

2. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

2.1. Διατήρηση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας

Η παρούσα στρατηγική στηρίζει τους λιμένες της ΕΕ, ώστε να διατηρήσουν και να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητά τους. Επικεντρώνεται στην καινοτομία και την ψηφιοποίηση, στη βελτίωση των συνδέσεων με την ενδοχώρα, στις κοινές προτεραιότητες χρηματοδότησης της ΕΕ, στην απλούστευση των κανονιστικών ρυθμίσεων και στην ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών ευκαιριών.

Το θαλάσσιο εμπόριο είναι φύσει παγκόσμιο. Κατά συνέπεια, οι λιμένες της ΕΕ τόσο συνεργάζονται όσο και ανταγωνίζονται με λιμένες σε παγκόσμια κλίμακα, γεγονός που καθιστά τις σχέσεις αυτές πολύπλοκες και πολύπλευρες. Οι λιμένες και οι εταιρείες της ΕΕ συνεργάζονται με λιμένες τρίτων χωρών σε τομείς όπως η καθαρή ενέργεια και τα εναλλακτικά

³https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14659-EU-Ports-Strategy_el.

⁴ Η στρατηγική της ΕΕ για τους λιμένες εξετάζει τις πτυχές των θαλάσσιων λιμένων και των λιμένων εσωτερικής ναυσιπλοΐας που αφορούν τις μεταφορές. Άλλοι τομείς της γαλάζιας οικονομίας, ιδίως ο τουρισμός, η αλιεία και οι μαρίνες, καλύπτονται από το ευρωπαϊκό σύμφωνο για τους ωκεανούς, τη στρατηγική της ΕΕ για τον βιώσιμο τουρισμό και τις ευρωπαϊκές στρατηγικές για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές, τις παράκτιες περιοχές και τα νησιά.

καύσιμα και επενδύουν στο εξωτερικό στο πλαίσιο των παγκόσμιων αλυσίδων εφοδιαστικής. Οι δραστηριότητες αυτές υποστηρίζονται από διάφορες ενωσιακές και διεθνείς πρωτοβουλίες.

Η ανταγωνιστικότητα στους λιμένες επηρεάζεται από το κόστος (μεταξύ άλλων από το κόστος της ενέργειας, της εργασίας, των επενδύσεων που υποστηρίζονται από το κράτος) και από παράγοντες που δεν σχετίζονται με το κόστος (ιδίως από τα ισχύοντα πρότυπα και την ισχύουσα νομοθεσία). Τα ανόμοια νομικά πλαίσια (για περιβαλλοντικές, κοινωνικές και άλλες πτυχές) και οι επιθετικές επενδυτικές στρατηγικές εγείρουν σοβαρές ανησυχίες όσον αφορά τους ισότιμους όρους ανταγωνισμού. Η Επιτροπή προετοιμάζεται για την επικαιροποίηση του συστήματος εμπορίας εκπομπών της ΕΕ το τρίτο τρίμηνο του 2026, μετά την οποία θα ακολουθήσει η προγραμματισμένη επανεξέταση του κανονισμού FuelEU Maritime. Η επικαιροποίηση αυτή, μεταξύ άλλων, θα εξετάσει τυχόν πιθανά ζητήματα εφαρμογής που επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών λιμένων, ιδίως τον κίνδυνο εκτροπής της κυκλοφορίας σε λιμένες μεταφόρτωσης εκτός ΕΕ.

Πέρα από την τιμολόγηση, η ποιότητα των υπηρεσιών και οι αποτελεσματικές συνδέσεις με την ενδοχώρα παραμένουν βασικοί παράγοντες για την ανταγωνιστικότητα των λιμένων. Η ΕΕ στηρίζει περαιτέρω τον τομέα καθορίζοντας προτεραιότητες χρηματοδότησης (βλ. παράρτημα 1). Μέσω των προγραμμάτων της, η Ένωση στηρίζει τις επενδύσεις που ενισχύουν τη βιωσιμότητα, την ανταγωνιστικότητα, τη συνδεσιμότητα και την ανθεκτικότητα⁵. Πρόσθετα μέτρα σχετικά με τον ναυτιλιακό παρασκευαστικό κλάδο και τη ναυτιλία προβλέπονται στη βιομηχανική ναυτιλιακή στρατηγική της ΕΕ.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, η ΕΕ παρέχει επίσης χρηματοδότηση για λιμένες σε υποψήφιες χώρες, καθώς και για λιμενικά έργα τρίτων χωρών σχετικά με διάφορες πτυχές. Με τη στρατηγική αυτήν, η Επιτροπή καθορίζει σαφείς αρχές (παράρτημα 1), οι οποίες θα αποτελέσουν τη βάση για την **ιεράρχηση αμοιβαία επωφελών πρωτοβουλιών σε λιμένες τρίτων χωρών**. Η Επιτροπή, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (στο εξής: ΕΥΕΔ), τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της ΕΕ και τα κράτη μέλη θα πρέπει να εφαρμόζουν τις αρχές αυτές στις πρωτοβουλίες τους και να βελτιώνουν τον συντονισμό και την ανταλλαγή πληροφοριών, σύμφωνα με τους κανόνες ανταγωνισμού της ΕΕ.

Η πρόσβαση σε αγορές λιμενικών υπηρεσιών τρίτων χωρών θα πρέπει να βασίζεται σε δίκαιους και αμερόληπτους όρους για τους φορείς εκμετάλλευσης της ΕΕ και των χωρών εταίρων, και ειδικότερα, η ΕΕ θα εξετάσει αν θα συνεχίσει να παρέχει πρόσβαση σε ξένες αγορές σε ευαίσθητους τομείς —όπως οι λιμενικές υπηρεσίες— στους οποίους οι φορείς εκμετάλλευσης της ΕΕ δεν αποκτούν συγκρίσιμη πρόσβαση σε τρίτη χώρα. **Η Επιτροπή θα εφαρμόσει τις αρχές αυτής της στρατηγικής στις διαπραγματεύσεις για διεθνείς συμφωνίες και πλαίσια συνεργασίας**. Θα συνεχίσει να επιδιώκει την πρόσβαση στην αγορά στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών και, **μαζί με την ΕΥΕΔ, θα συνεργαστεί με τρίτες χώρες για την προώθηση δίκαιων επενδυτικών όρων και πρόσβασης των επιχειρήσεων της ΕΕ** σε λιμενικές υποδομές και δραστηριότητες. Οι

⁵ Η Επιτροπή στηρίζει τις επενδύσεις μέσω της στρατηγικής Global Gateway και των υπουργικών πρωτοβουλιών για την καθαρή ενέργεια, όπως είναι οι πράσινοι διάδρομοι και οι κόμβοι ναυτιλίας της Global Gateway (GGSCH) και ο οικονομικός διάδρομος Ινδίας — Μέσης Ανατολής — Ευρώπης (IMEC), και μέσω έργων όπως το «Future-Ready Shipping in Africa», καθώς και πιθανών νέων πρωτοβουλιών στο πλαίσιο του συμφώνου για τη Μεσόγειο. Η στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ για την περιοχή του Εύξεινου Πόντου θα ενισχύσει τη συνεργασία με τρίτες χώρες και πολυμερείς οργανισμούς, καθώς και με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, διατηρώντας παράλληλα την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ.

υποψήφιοι από χώρες που αποκλείουν φορείς εκμετάλλευσης της ΕΕ ή από χώρες με τις οποίες η ΕΕ δεν έχει συνάψει συμφωνίες που διασφαλίζουν δίκαιη και χωρίς διακρίσεις πρόσβαση, δεν θα πρέπει να επωφελούνται από απεριόριστη πρόσβαση σε ενωσιακές συμβάσεις παραχώρησης και σε δημόσιες συμβάσεις που σχετίζονται με τους λιμένες.

Τέλος, τα κράτη μέλη και οι οικείοι οργανισμοί τυποποίησης θα πρέπει να διαδραματίσουν ηγετικό ρόλο στον καθορισμό παγκόσμιων τεχνικών προτύπων, συμπεριλαμβανομένου του ISO, στα σχετικά διεθνή φόρουμ. Η Επιτροπή θα στηρίζει τις προσπάθειες αυτές μέσω ενός νέου άξονα εργασίας για τους καινοτόμους λιμένες και τερματικούς σταθμούς, στο πλαίσιο του φόρουμ υψηλού επιπέδου για την ευρωπαϊκή τυποποίηση⁶.

2.2. Διασφάλιση της οικονομικής ασφάλειας των λιμένων της ΕΕ

Οι ευρωπαϊκοί λιμένες κατέχουν ηγετική θέση παγκοσμίως στις θαλάσσιες μεταφορές και στις αλυσίδες εφοδιαστικής και, ως εκ τούτου, προσελκύουν επενδύσεις. Παρότι οι επενδύσεις είναι αναγκαίες και ευπρόσδεκτες, μπορεί να ενέχουν κινδύνους για την ασφάλεια, ανάλογα με την πηγή. Η ξένη ιδιοκτησία ή επιρροή σε στρατηγικά λιμενικά περιουσιακά στοιχεία μπορεί να εγείρει θεμιτά ερωτήματα σχετικά με τη μακροπρόθεσμη ευθυγράμμιση με τα συμφέροντα οικονομικής ασφάλειας της ΕΕ, ιδίως όταν εμπλέκονται φορείς με κρατική υποστήριξη. Η Επιτροπή ήδη εξετάζει τα ζητήματα ξένης επιρροής και οικονομικής ασφάλειας μέσω διαφόρων οριζόντιων μέσων⁷ για να διασφαλίσει ότι οι εταιρείες που λαμβάνουν ξένη κρατική υποστήριξη δεν αποκτούν αθέμιτα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα στην εσωτερική αγορά της ΕΕ.

Η κοινή ανακοίνωση για την ενίσχυση της οικονομικής ασφάλειας της ΕΕ⁸ ζητεί πιο αποφασιστική δράση της ΕΕ για τον περιορισμό της ιδιοκτησίας, του ελέγχου και της λειτουργίας ευρωπαϊκών υποδομών ζωτικής σημασίας από οντότητες υψηλού κινδύνου. Η δράση αυτή μπορεί να μειώσει τους κινδύνους τεχνολογικού εγκλωβισμού ή εξάρτησης από προμηθευτές (υψηλού κινδύνου). Μπορεί επίσης να εμποδίσει την πρόσβαση οντοτήτων υψηλού κινδύνου σε χρηματοδοτούμενες από την ΕΕ πρωτοβουλίες και να στηρίξει την ανάπτυξη αξιόπιστων προμηθευτών κρίσιμων επιμέρους κατασκευαστικών στοιχείων.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η συνεπής εφαρμογή των κανόνων, η Επιτροπή **θα αναπτύξει κατευθυντήριες γραμμές για τα κράτη μέλη όσον αφορά την αξιολόγηση των ξένων επενδύσεων σύμφωνα με τις διεθνείς δεσμεύσεις της ΕΕ**. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές θα βασίζονται σε συστημική προσέγγιση που θα περιλαμβάνει όλους τους αρμόδιους φορείς εκμετάλλευσης λιμένων ανάλογα με τον ρόλο τους σε κρίσιμες αλυσίδες εφοδιασμού, και ιδίως για τους λιμένες που εμπίπτουν στις απαιτήσεις του κανονισμού για τη στρατιωτική κινητικότητα. Θα θεσπίσει ιδίως κατώτατα όρια και κριτήρια για την ξένη επιρροή, όπως είναι η επιρροή στις στρατηγικές αποφάσεις, ο έλεγχος των δραστηριοτήτων και η εξάρτηση από προμηθευτές εξοπλισμού υψηλού κινδύνου. Θα ακολουθήσει **ένα πλαίσιο για τη**

⁶ https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/goods/european-standards/standardisation-policy_el.

⁷ Συμπεριλαμβανομένων του κανονισμού για τον έλεγχο των άμεσων ξένων επενδύσεων, του κανονισμού για τις ξένες επιδοτήσεις, της οδηγίας για την ανθεκτικότητα των κρίσιμων οντοτήτων και της οδηγίας NIS2, η οποία καλύπτει επίσης πτυχές κυβερνοασφάλειας.

⁸ JOIN(2025) 977 final.

χαρτογράφηση και την παρακολούθηση των ξένων επενδύσεων στους λιμένες της ΕΕ, σύμφωνα με τον κανονισμό για τον έλεγχο των άμεσων ξένων επενδύσεων (ΑΞΕ) και την ανακοίνωση της ΕΕ για την οικονομική ασφάλεια.

Από αμυντική άποψη, σύμφωνα με την πρόταση κανονισμού για τη στρατιωτική κινητικότητα⁹, τα κράτη μέλη **θα πρέπει να προλαμβάνουν, να μετριάζουν και να αντιμετωπίζουν τους κινδύνους που συνδέονται με την ξένη ιδιοκτησία και τον έλεγχο στρατηγικών λιμενικών υποδομών διπλής χρήσης και των σχετικών δραστηριοτήτων τους.** Οι σχετικοί λιμένες θα πρέπει να υποβάλλονται σε ενδελεχή αξιολόγηση από τα κράτη μέλη για τον μετριασμό των κινδύνων που συνεπάγεται η ξένη ιδιοκτησία, ο επιχειρησιακός έλεγχος και ο εξοπλισμός από προμηθευτές υψηλού κινδύνου. Επιπλέον, τα κράτη μέλη πρέπει να θεσπίσουν πλαίσια για την έγκαιρη πρόσβαση σε κρίσιμους μεταφορικούς πόρους, συμπεριλαμβανομένων των λιμένων, όταν δεν μπορούν να κινητοποιηθούν εναλλακτικά μέτρα, όπως η σύναψη συμβάσεων, εντός του απαιτούμενου χρονικού πλαισίου. **Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν τη δυνατότητα εξασφάλισης προσωρινού δημόσιου ελέγχου ή δικαιώματος χρήσης στρατηγικών υποδομών, περιουσιακών στοιχείων ή εξοπλισμού διπλής χρήσης βάσει του εθνικού δικαίου.** Η Επιτροπή υπενθυμίζει τη σημασία της ταχείας έγκρισης της πρότασης κανονισμού για τη στρατιωτική κινητικότητα και καλεί τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν την πλήρη και ταχεία εφαρμογή των αναγκαίων μέτρων.

2.3. Διάχυση της καινοτομίας στους λιμένες της ΕΕ

Η καινοτομία έχει οδηγήσει σε βελτίωση της αποδοτικότητας και της ανταγωνιστικότητας σε ολόκληρο τον λιμενικό τομέα. Η ευρύτερη χρήση αναδυόμενων τεχνολογιών, όπως η τεχνητή νοημοσύνη, σε συνδυασμό με τη ζήτηση για καινοτόμες λύσεις για την αντιμετώπιση των σημερινών προκλήσεων (βιωσιμότητα, ενεργειακή απόδοση, ασφάλεια και προστασία), ανοίγουν τον δρόμο για πιο καινοτόμες ευρωπαϊκές λύσεις στους λιμένες. Ωστόσο, παρά τη σημαντική έρευνα της ΕΕ και τη μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση Ε&Κ, οι ευρωπαϊκές καινοτόμες λύσεις δεν οδηγούν σε μεγαλύτερη διείσδυση στην αγορά. Για να διασφαλιστεί η διείσδυση πέραν της πιλοτικής φάσης, **η Επιτροπή θα δώσει μεγαλύτερη έμφαση στον στόχο αυτόν στις μελλοντικές πρωτοβουλίες του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», συμπεριλαμβανομένης της εμβληματικής πρωτοβουλίας «Λιμένες του μέλλοντος»¹⁰** ύψους 21 εκατ. EUR, καθώς και στις επικείμενες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».

Για τη στήριξη αυτού του στόχου, η Επιτροπή **θα ενισχύσει την τεχνολογική υπεροχή της Ένωσης όσον αφορά τη χρήση εναλλακτικών καυσίμων, τον εξηλεκτρισμό, τον σχεδιασμό, τη μετασκευή εξοπλισμού, την ενεργειακή απόδοση και την ψηφιοποίηση, και θα συμπεριλάβει συστήματα μετατροπής ενέργειας, κυκλικότητα και ψηφιακές λύσεις.** Η Επιτροπή **θα επιδιώξει την ενίσχυση της συνεργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα στο πλαίσιο του προγράμματος-πλαίσιου «Ορίζων Ευρώπη» για την περίοδο 2028-2034 σε τομείς προτεραιότητας,** με βάση μια προσέγγιση βάσει χαρτοφυλακίου. Στις πλωτές μεταφορές, η συνεργασία θα βασιστεί στα επιτεύγματα της τρέχουσας **σύμπραξης κοινού**

⁹ COM(2025) 847 final.

¹⁰ Η πρωτοβουλία «Λιμένες του μέλλοντος», στο πρόγραμμα εργασίας 2026-2027 του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», προωθεί την αναπαραγωγή σε μικρούς και μεσαίους λιμένες. Η εμβληματική πρωτοβουλία «Στρατηγικό σχέδιο ενεργειακών τεχνολογιών» ελαχιστοποιεί τους κινδύνους των τεχνολογιών ανανεώσιμων καυσίμων. Τα προγράμματα «Ορίζων 2020» και «Ορίζων Ευρώπη» έχουν διαθέσει συνολικά 218 εκατ. EUR για τη στήριξη της καινοτομίας στους λιμένες.

προγραμματισμού για τις πλωτές μεταφορές μηδενικών εκπομπών, με σκοπό την ενίσχυση και την επέκταση της δράσης της ΕΕ στον τομέα αυτόν, την προώθηση συνεργειών και αποτελεσμάτων κλίμακας μεταξύ της απανθρακοποίησης, της ψηφιοποίησης, της αυτοματοποίησης και της κυκλικότητας στο ευρύτερο οικοσύστημα των πλωτών μεταφορών.

Με ειδικά εργαστήρια και τεχνική βοήθεια, η BlueInvest¹¹ μπορεί να συμβάλει στη δοκιμή νέων τεχνολογιών, στην επικύρωση της αγοράς, στην παροχή τεχνικής βοήθειας και στη στήριξη της συγκέντρωσης κεφαλαίων και της αποδοχής από την αγορά, ιδίως για τους μικρούς και μεσαίους λιμένες. Επιπλέον, η νέα «Κοινότητα Γνώσης και Καινοτομίας» για τους τομείς και τα οικοσυστήματα των υδάτων, της θάλασσας και της ναυτιλίας, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας (EIT), θα ενσωματώσει τους λιμένες στο «τρίγωνο της γνώσης με βάση την καινοτομία» μεταξύ πανεπιστημίων, ερευνητικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων.

Οι συμφεροντούχοι του τομέα θα πρέπει να στηρίζουν την υιοθέτηση και τη διάθεση της έρευνας που χρηματοδοτείται από την ΕΕ, να ανταλλάξουν βέλτιστες πρακτικές και να αναπτύξουν εταιρικές σχέσεις και νέα επιχειρηματικά μοντέλα που υπερβαίνουν τις ειδικές/τοπικές προκλήσεις. Θα πρέπει να καλύπτουν τις απαιτήσεις της αγοράς εν γένει, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων των μικρών και μεσαίων λιμένων. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται επίσης να εξορθολογίσουν τις διαδικασίες σχεδιασμού και αδειοδότησης, ώστε να καταστεί δυνατή η ταχεία υιοθέτηση της καινοτομίας στους λιμένες.

2.4. Αποδοτικές και ψηφιακές λιμενικές δραστηριότητες και αλυσίδες εφοδιαστικής

Η αύξηση του μέσου χρόνου αναμονής σε μεγάλους λιμένες της ΕΕ το 2024¹² κατέδειξε τον τρόπο με τον οποίο η θαλάσσια συνδεσιμότητα περιορίζεται όλο και περισσότερο από την παραγωγικότητα των τερματικών σταθμών και τις συνδέσεις με την ενδοχώρα, και όχι μόνο από την πρόσβαση από τη θάλασσα¹³. Οι αναποτελεσματικές σιδηροδρομικές συνδέσεις και οι συνδέσεις εσωτερικών πλωτών οδών, σε συνδυασμό με την αύξηση του μεγέθους των σκαφών και τον περιορισμένο χώρο, παρεμποδίζουν τις δραστηριότητες. Η ενίσχυση αυτών των συνδέσεων μπορεί να μειώσει τους χρόνους και το κόστος διαμετακόμισης, να βελτιώσει τις αλυσίδες εφοδιασμού και να στηρίξει το εμπόριο εντός της ΕΕ και με εταίρους, συμπεριλαμβανομένων των λιμένων της Μεσογείου.

Ο ευρωπαϊκός θαλάσσιος χώρος (στο εξής: EMS) αποτελεί βασική συνιστώσα του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών. Στο επικείμενο σχέδιο εργασίας του EMS, η συντονίστρια του EMS θα δώσει προτεραιότητα στην ανάπτυξη βιώσιμων και πράσινων κόμβων και συνδέσεων θαλάσσιων μεταφορών μικρών αποστάσεων, στην προώθηση της συνεργασίας μεταξύ λιμένων, με έμφαση στους μικρότερους λιμένες, στην αναβάθμιση των θαλάσσιων υποδομών και στην ενοποίηση με σιδηροδρομικές και εσωτερικές πλωτές μεταφορές. Για την περαιτέρω στήριξη της αλλαγής του τρόπου εκτέλεσης των μεταφορών, η Επιτροπή θα ενισχύσει τους κανόνες για την πρόσβαση σε σιδηροδρομικές εγκαταστάσεις¹⁴ και θα προτείνει σχέδιο δράσης για τις εσωτερικές πλωτές μεταφορές για

¹¹ https://maritime-forum.ec.europa.eu/theme/investments/blueinvest_el.

¹² <https://www.beacon.com/resources/global-port-congestion-2024-year-in-review>.

¹³ Drewry, Ports & Terminals Insight, 1ο τρίμηνο του 2025, 28/2/2025.

¹⁴ http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2017/2177/oj.

την περίοδο 2028-2034, το οποίο θα επικεντρωθεί επίσης στους λιμένες εσωτερικής ναυσιπλοΐας.

Τα ανωτέρω μέτρα πρέπει να συμπληρωθούν από **τα κράτη μέλη και τους συμφεροντούχους του κλάδου, που θα πρέπει να δώσουν μεγαλύτερη προτεραιότητα στις συνδέσεις με την ενδοχώρα με σιδηροδρομικές μεταφορές και εσωτερικές πλωτές μεταφορές**¹⁵. Η ικανότητα ταχείας προσαρμογής και αντίδρασης στις σημερινές προκλήσεις αποτελεί κρίσιμη συνιστώσα για την ανταγωνιστικότητα και, ως εκ τούτου, οι **συμβάσεις παραχώρησης λιμένων και οι συμβάσεις μίσθωσης εκτάσεων γης θα πρέπει να παρέχουν επαρκή ευελιξία**. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να **εξορθολογίσουν τις διαδικασίες χωροταξικού σχεδιασμού και αδειοδότησης, ώστε να καταστεί δυνατή η ταχεία ανάπτυξη πρόσθετων περιοχών για χρήση από λιμένες**, προστατεύοντας παράλληλα το περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία σύμφωνα με τον προτεινόμενο κανονισμό για την επιτάχυνση των περιβαλλοντικών εκτιμήσεων¹⁶.

Οι ψηφιακές εφαρμογές μπορούν να βελτιστοποιήσουν τους ελλειμνισμούς, να βελτιώσουν τους χρόνους εξυπηρέτησης, να μειώσουν τους χρόνους αναμονής και να βελτιστοποιήσουν τη χρήση των πόρων, μειώνοντας παράλληλα τις εκπομπές και βελτιώνοντας την ασφάλεια και την προστασία. Οι ψηφιακές πρωτοβουλίες της ΕΕ¹⁷ θα διευκολύνουν την υποβολή στοιχείων B2G (από επιχείρηση προς κυβέρνηση) και τις τελωνειακές διαδικασίες. Επιπλέον, ο ψηφιακός τομέας του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» (στο εξής: ΜΣΕ) στηρίζει την ανάπτυξη τεχνολογιών πέμπτης γενιάς (5G) στους λιμένες.

Η ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ επιχειρήσεων (B2B) είναι κατακερματισμένη και συχνά συνδέεται με αποκλειστικό λογισμικό. Η βελτίωση της ενοποίησης των συστημάτων μπορεί να βελτιώσει την προβολή της αλυσίδας εφοδιασμού χωρίς την επιβολή κεντρικών πλατφορμών και διασφαλίζει τις υφιστάμενες επενδύσεις ΤΠ. Η Επιτροπή **θα θεσπίσει ενωσιακές κατευθυντήριες γραμμές για την αποτελεσματική ανταλλαγή δεδομένων στην αλυσίδα μεταφορών**, σε συνδυασμό με δράσεις των κρατών μελών¹⁸.

2.5. Μια λειτουργική εσωτερική αγορά και θεμιτός ανταγωνισμός

Μια λειτουργική εσωτερική αγορά αποτελεί ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για τους λιμένες της ΕΕ. Στηρίζει επίσης τη στρατηγική αυτονομία της Ευρώπης και διασφαλίζει την απασχόληση στον λιμενικό τομέα. Η λιμενική πολιτική της ΕΕ για το 2013¹⁹ είχε στο επίκεντρό της το εμπόριο και την εσωτερική αγορά. Μολονότι σημειώνεται ήδη πρόοδος, η ασυνεπής εφαρμογή των κανόνων της ενιαίας αγοράς σε όλα τα κράτη μέλη, οι εξελισσόμενες δομές της λιμενικής αγοράς και οι αργές διαδικασίες αδειοδότησης θέτουν σε κίνδυνο τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της ΕΕ.

¹⁵ Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1679, το άρθρο 29 του κανονισμού για τη χωρητικότητα των σιδηροδρομικών υποδομών και χρησιμοποιώντας τις διατάξεις διαβούλευσης βάσει του κανονισμού για τις λιμενικές υπηρεσίες.

¹⁶ COM(2025) 0391 final.

¹⁷ Όπως το ευρωπαϊκό περιβάλλον ναυτιλιακής ενιαίας θυρίδας (EMSWe), οι ηλεκτρονικές πληροφορίες σχετικά με τις εμπορευματικές μεταφορές (eFTI) και η επικείμενη αναθεώρηση του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα.

¹⁸ Στο πλαίσιο της κοινοπραξίας ευρωπαϊκής υποδομής δεδομένων, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/edic>.

¹⁹ COM(2013) 295 final.

Οι κανόνες της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις πλαισιώνουν τη χρηματοδότηση των λιμένων από τα κράτη μέλη και παρέχουν νομική σαφήνεια, διαφάνεια και προβλεψιμότητα. Οι αναθεωρημένοι κανόνες για τους λιμένες και τις θαλάσσιες συνδέσεις στην απόφαση για τις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (απόφαση ΥΓΟΣ) δίνουν τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να στηρίζουν αποτελεσματικότερα μικρότερους λιμένες, σε όλα τα νησιά και σε όλες τις παράκτιες και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές²⁰. Οι λιμένες πρέπει επίσης να αντιμετωπίσουν τις αναδυόμενες προκλήσεις (ασφάλεια, κυβερνοασφάλεια, ψηφιοποίηση, στρατιωτική κινητικότητα και επανειδίκευση των λιμενεργατών στις νέες τεχνολογίες), και η χρηματοδότηση επενδύσεων για τον σκοπό αυτόν δεν θα πρέπει να στρεβλώνει τον ανταγωνισμό. Επί του παρόντος η Επιτροπή **επανεξετάζει τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής (στο εξής: «γενικός κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορία» ή «ΓΚΑΚ»)**. Στο πλαίσιο αυτό, κατά περίπτωση, και υπό το πρίσμα του αποτελέσματος της δημόσιας διαβούλευσης, η Επιτροπή θα αξιολογήσει **αν είναι αναγκαία η αλλαγή των κατώτατων ορίων και θα παράσχει περαιτέρω καθοδήγηση**, παρέχοντας παραδείγματα και ερμηνευτικές διευκρινίσεις των κανόνων του ΓΚΑΚ, μεταξύ άλλων για επενδύσεις σε λιμενικές υποδομές. Μαζί με τις επικείμενες κατευθυντήριες γραμμές για τις χερσαίες και πολυτροπικές μεταφορές, ο νέος κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορία για τις μεταφορές θα διευκολύνει τη δημόσια στήριξη για τις εγκαταστάσεις πολυτροπικών μεταφορών που βρίσκονται σε θαλάσσιους λιμένες και έχουν σιδηροδρομικές ή εσωτερικές πλωτές συνδέσεις, βελτιώνοντας έτσι τις συνδέσεις με την ενδοχώρα.

Οι συμφωνίες παραχώρησης και μίσθωσης γης με φορείς εκμετάλλευσης λιμενικών τερματικών σταθμών διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην προσέλκυση κεφαλαίων και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών λιμένων. Οι συμφωνίες αυτές παρέχουν το πλαίσιο για μακροπρόθεσμες επενδύσεις, δίνοντας τη δυνατότητα στους λιμένες να ευημερήσουν και να αντιμετωπίσουν πιεστικές κοινωνικές ανάγκες. Τα κράτη μέλη και οι λιμενικές αρχές θα πρέπει να επιδιώκουν την **ισορροπία μεταξύ της απόδοσης των επενδύσεων για τους ιδιωτικούς φορείς εκμετάλλευσης και των κατάλληλων συμβατικών υποχρεώσεων** (διάρκεια, διαφανείς και δίκαιοι όροι για τις ανανεώσεις, ρήτρες ευελιξίας) για τη διασφάλιση της ανθεκτικότητας, της ασφάλειας, της προστασίας και της μείωσης των εκπομπών. Η Επιτροπή θα διασφαλίσει τη συμμόρφωση με τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς σε όλους τους λιμένες της ΕΕ.

Η αυξανόμενη κάθετη ολοκλήρωση μεγάλων φορέων εφοδιαστικής και ναυτιλιακών εταιρειών μεταβάλλει το παραδοσιακό λιμενικό τοπίο. Η κάθετη ολοκλήρωση μπορεί να βελτιώσει την προβλεψιμότητα της ανάπτυξης της κυκλοφορίας και, ως εκ τούτου, να στηρίξει μακροπρόθεσμα επενδυτικά σχέδια, να αποφέρει αποδοτικότητα και καινοτομία σε όλες τις αλυσίδες εφοδιαστικής, να μειώσει το κόστος των συναλλαγών και να βελτιώσει την ποιότητα των υπηρεσιών για τους χρήστες. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να διατηρηθεί ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός μεταξύ των φορέων σύμφωνα με τους ισχύοντες ενωσιακούς αντιμονοπωλιακούς κανόνες και τους κανόνες της ΕΕ για τις συγκεντρώσεις. Η Επιτροπή θα **επανεξετάσει τις κατευθυντήριες γραμμές για τις συγκεντρώσεις** της ΕΕ με σκοπό την παροχή σαφούς και επικαιροποιημένης καθοδήγησης σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ για τις συγκεντρώσεις τόσο στις οριζόντιες όσο και στις μη οριζόντιες επιπτώσεις των συγκεντρώσεων.

²⁰ <http://data.europa.eu/eli/dec/2025/2630/oj>.

Εμβληματικές δράσεις

- Χρήση κατευθυντήριων αρχών για τη χρηματοδότηση και τις επενδύσεις της ΕΕ σε λιμένες τρίτων χωρών (παράρτημα 1).
- Κατάρτιση κατευθυντήριων γραμμών προς τα κράτη μέλη με κριτήρια για την αξιολόγηση των ξένων επενδύσεων σε λιμένες σύμφωνα με τις διεθνείς δεσμεύσεις της ΕΕ.
- Στήριξη του ψηφιακού και πράσινου μετασχηματισμού των ευρωπαϊκών λιμένων μέσω της καινοτομίας, της προώθησης της επέκτασης, της αναπαραγωγής και της υιοθέτησης καινοτόμου λιμενικού εξοπλισμού και τεχνολογιών.

3. ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ, ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΑΘΑΡΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ

3.1. Οι λιμένες ως παράγοντες διευκόλυνσης της ενεργειακής μετάβασης

Δεδομένου ότι περίπου το 40 % των εμπορευμάτων που διακινούνται σχετίζονται με την ενέργεια, οι λιμένες μετατρέπονται σε στρατηγικούς ενεργειακούς και βιομηχανικούς κόμβους.

Εξηλεκτρισμός λιμένων: ο ακρογωνιαίος λίθος της απανθρακοποίησης

Μολονότι το 62 % των ευρωπαϊκών θαλάσσιων λιμένων που συμμετείχαν στην έρευνα προσφέρουν ηλεκτρική ενέργεια από ξηράς σε μία ή περισσότερες θέσεις αγκυροβολίας²¹, η πρόοδος είναι άνιση²² και οι περιορισμοί δυναμικότητας εξακολουθούν να υφίστανται, ενώ η ζήτηση αναμένεται να αυξηθεί²³. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί την ανάπτυξη της από ξηράς παροχής ηλεκτρικής ενέργειας μέσω του EMSA και του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Εναλλακτικών Καυσίμων. Στο επικείμενο **σχέδιο δράσης για τον εξηλεκτρισμό**, η Επιτροπή θα θεσπίσει νέα μέτρα για τη στήριξη του εξηλεκτρισμού των λιμένων. Επιπλέον, η Επιτροπή θα προωθήσει την αύξηση της διαφάνειας όσον αφορά την τιμολόγηση της από ξηράς παροχής ηλεκτρικής ενέργειας και τη βελτίωση της πρόβλεψης της ζήτησης.

Καθώς αυξάνεται η ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας στους λιμένες, η επαρκής δυναμικότητα του δικτύου αποκτά καίρια σημασία. **Τα κράτη μέλη θα πρέπει να στηρίζουν μη ενσύρματες τεχνολογίες και λύσεις έξυπνων δικτύων, ψηφιοποιημένες διαδικασίες και βελτιωμένη χρήση των υφιστάμενων πάγιων στοιχείων του δικτύου.** Επιπλέον, ιδίως για τους μικρούς και μεσαίους λιμένες, θα πρέπει να προωθηθούν λύσεις διαχείρισης της ζήτησης. Η αναθεωρημένη πρόταση ΔΕΔ-Ε²⁴, μαζί με τον κανονισμό ΔΕΔ-Μ, στηρίζουν την ανάπτυξη λιμενικών υποδομών και την ενσωμάτωση των υπεράκτιων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. **Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενισχύσουν τις συνέργειες μεταξύ του ΔΕΔ-Μ και του ΔΕΔ-Ε και άλλου σχεδιασμού δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας**, ιδίως για τους διαδρόμους υπεράκτιων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Τα επικείμενα σχέδια ανάπτυξης υπεράκτιων δικτύων θα πρέπει, στο πλαίσιο αυτό, να συμπεριλάβουν τις χερσαίες ανάγκες, οι οποίες θα πρέπει επίσης να αντικατοπτρίζονται στα εθνικά σχέδια ανάπτυξης δικτύων σε επίπεδο μεταφοράς και διανομής.

²¹ ESPO, [Περιβαλλοντική έκθεση 2025 — EcoPorts inSights 2025](#).

²² Κυρίως στην από ξηράς παροχή ηλεκτρικής ενέργειας χαμηλής τάσης, ενώ η από ξηράς ηλεκτρική τροφοδότηση υψηλής τάσης για μεγαλύτερα πλοία εξακολουθεί να σπανίζει.

²³ <https://data.europa.eu/doi/10.2833/7036399>.

²⁴ COM(2025) 1006 final.

Αδειοδότηση και επιτάχυνση των συνδέσεων με το δίκτυο

Οι υπεράκτιες εγκαταστάσεις αιολικής ενέργειας και οι υπεράκτιες πλωτές εγκαταστάσεις απαιτούν μεγαλύτερες και ενισχυμένες λιμενικές εγκαταστάσεις για τη συναρμολόγηση, την αποθήκευση και την ανάπτυξη, περισσότερο υλικό χώρο και καλύτερη σύνδεση με το δίκτυο. Η δέσμη μέτρων για τα ευρωπαϊκά δίκτυα²⁵ και οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με αποδοτικές και έγκαιρες συνδέσεις με το δίκτυο²⁶ θα επιταχύνουν τις συνδέσεις με το δίκτυο για βιώσιμα έργα, μεταξύ άλλων σε λιμένες όλων των μεγεθών. Η διαμεσογειακή συνεργασία T-MED στους τομείς των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της καθαρής τεχνολογίας θα στηρίξει τη βιώσιμη ενεργειακή συνδεσιμότητα μεταξύ των λιμένων της Μεσογείου. Μέσω της νέας πλατφόρμας για τον σχεδιασμό του δικτύου διανομής της ΕΕ και του διαλόγου με τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς (ΔΣΜ), τους διαχειριστές συστημάτων διανομής (ΔΣΔ) και τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές θα εξεταστούν οι βέλτιστες πρακτικές για τον προσδιορισμό των σταδίων ανάπτυξης του δικτύου, συμπεριλαμβανομένων ειδικών ομάδων εργασίας με τους χρήστες του δικτύου, συμπεριλαμβανομένων των λιμένων για τον σχεδιασμό του δικτύου. Στις κατά περίπτωση αξιολογήσεις τους, τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να τεκμαίρουν²⁷ ότι οι υποδομές μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της από ξηράς παροχή ηλεκτρικής ενέργειας σε λιμένες, εξυπηρετούν υπέρτερο δημόσιο συμφέρον, απλουστεύοντας έτσι την ανάπτυξη δικτύων στις λιμενικές περιοχές.

Οι λιμένες ως κόμβοι παραγωγής και εφοδιασμού πολλαπλών καυσίμων

Το κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ²⁸ και το επενδυτικό σχέδιο για βιώσιμες μεταφορές υπογραμμίζουν τον ρόλο των λιμένων στην ανάπτυξη καθαρών καυσίμων. Μολονότι, από τη μία, μια προσέγγιση πολλαπλών καυσίμων διασφαλίζει ευελιξία και ανθεκτικότητα, από την άλλη, η αβέβαιη ζήτηση για καύσιμα καθυστερεί τις επενδύσεις· ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να συνδυαστούν οι εν λόγω δύο δυνάμεις της αγοράς. Ο κανονισμός της ΕΕ για τα καύσιμα στις θαλάσσιες μεταφορές (Fuel EU Maritime) και τα μέτρα που προωθούνται στη βιομηχανική ναυτιλιακή στρατηγική της ΕΕ εξετάζουν τη συνιστώσα της ζήτησης, ενώ, όσον αφορά την πλευρά της προσφοράς, η Επιτροπή θα εξετάσει, στο πλαίσιο της επικείμενης δέσμης μέτρων για την Ενεργειακή Ένωση, τρόπους προώθησης της διαθεσιμότητας βιώσιμων καυσίμων στους λιμένες. Η επικείμενη αναθεώρηση του κανονισμού για τις υποδομές εναλλακτικών καυσίμων²⁹ θα εξετάσει μέτρα για την επιτάχυνση της ανάπτυξης υποδομών εναλλακτικών καυσίμων για τη ναυτιλία. Παράλληλα, οι κανόνες για τον ανεφοδιασμό με καύσιμα από ανανεώσιμες πηγές και με χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές θα πρέπει να εναρμονιστούν σε ολόκληρη την ΕΕ σύμφωνα με την οδηγία της ΕΕ για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ώστε να αποφευχθούν οι αποκλίσεις και η στρέβλωση του ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ. Σε συνδυασμό με μια αποτελεσματική ενωσιακή βάση δεδομένων, οι διεθνείς ναυτιλιακές εταιρείες θα είναι σε θέση να εντοπίζουν τα ανανεώσιμα καύσιμα και τα καύσιμα χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, δίνοντας τη

²⁵ Η «Δέσμη για τα ευρωπαϊκά δίκτυα» [COM(2025) 1005 final].

²⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με αποδοτικές και έγκαιρες συνδέσεις με το δίκτυο» (C/2025/6703).

²⁷ COM(2025) 1007 final.

²⁸ Συμπεριλαμβανομένων του κανονισμού για τις υποδομές εναλλακτικών καυσίμων, του κανονισμού FuelEU Maritime, της προσθήκης των θαλάσσιων μεταφορών στο ΣΕΔΕ της ΕΕ, καθώς και του κανονισμού ΔΕΔ-Μ και ΔΕΔ-Ε.

²⁹ <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1804/oj>.

δυνατότητα για ένα ισχυρό σύστημα πιστοποίησης και ιχνηλασιμότητας σε επίπεδο ΕΕ που μετριάξει αποτελεσματικά τους κινδύνους παρατυπιών και απάτης.

Το σύμφωνο για τη Μεσόγειο θα συμβάλει στην υιοθέτηση καυσίμων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και ανανεώσιμων καυσίμων για τις θαλάσσιες μεταφορές, διασφαλίζοντας παράλληλα την ανταγωνιστικότητα των λιμένων της ΕΕ. Σημαντικοί πόροι που προορίζονται ειδικά για τη χρηματοδότηση της απανθρακοποίησης μπορούν να κινητοποιηθούν μέσω των εσόδων του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών (ΣΕΔΕ) της ΕΕ που τίθενται σε πλειστηριασμό από τα κράτη μέλη της ΕΕ μετά την επέκταση του συστήματος στη ναυτιλία. Δεδομένου ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται εκ του νόμου να χρησιμοποιούν τα έσοδα από το ΣΕΔΕ της ΕΕ για επενδύσεις σε μέτρα για το κλίμα, η Επιτροπή **ενθαρρύνει θερμά τα κράτη μέλη να διαθέσουν μέρος των εσόδων του ΣΕΔΕ** σε επενδύσεις για την απανθρακοποίηση των θαλάσσιων μεταφορών σε ολόκληρο τον ναυτιλιακό κλάδο στην Ευρώπη³⁰. Προκειμένου να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπος και να επιτευχθούν αποτελέσματα συνέργειας σε επίπεδο ΕΕ, μεταξύ άλλων μεταξύ πλοιοκτητών, ναυπηγείων, προμηθευτών τεχνολογίας και καυσίμων, καθώς και συμφεροντούχων λιμένων, η Επιτροπή θα **συντονίσει τις προσπάθειες των κρατών μελών και θα διευκολύνει την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών**, μεταξύ άλλων, ενδεχομένως μέσω κατευθυντήριων γραμμών.

Για την καθοδήγηση του επενδυτικού σχεδιασμού, η **συμμαχία για τα ανανεώσιμα καύσιμα χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών (στο εξής: RLCF)** θα αξιολογήσει, έως το τέλος του 2026, τη **δυναμικότητα των υποδομών και τις μελλοντικές ανάγκες για τον εφοδιασμό εντός και προς τους λιμένες με ανανεώσιμα καύσιμα χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών**. Επιπλέον, η συμμαχία RLCF θα ενθαρρύνει τις συζητήσεις μεταξύ των πλοιοκτητών, της βιομηχανίας βιώσιμων καυσίμων και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, με σκοπό την προώθηση της παραγωγής και της προμήθειας ανανεώσιμων καυσίμων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών στον τομέα των πλωτών μεταφορών. Οι λιμένες μπορούν να διαδραματίσουν καίριο ρόλο για τις κοιλάδες υδρογόνου³¹ μέσω των διασυνοριακών τερματικών σταθμών εισαγωγής υδρογόνου που περιλαμβάνονται στο ΔΕΔ-Ε. Η Επιτροπή, στο πλαίσιο της κοινής επιχείρησης «Καθαρό υδρογόνο», θα **αναθέσει την εκπόνηση μελέτης στις αρχές του 2026 για την υποστήριξη των δραστηριοτήτων της Επιτροπής στον Παγκόσμιο Συνασπισμό Λιμένων Υδρογόνου** στο πλαίσιο της υπουργικής διάσκεψης για την καθαρή ενέργεια.

Βιομηχανικοί συνεργατικοί σχηματισμοί και κοινή χρήση ενέργειας σε λιμενικές περιοχές

Οι λιμένες αποτελούν πρωταρχικές κινητήριες δυνάμεις της ευρωπαϊκής βιομηχανίας που βασίζεται στην καθαρή ενέργεια. Ωστόσο, ο κατακερματισμένος σχεδιασμός, ο περιορισμένος συντονισμός μεταξύ λιμένων και με τους βιομηχανικούς συνεργατικούς σχηματισμούς, σε συνδυασμό με την αβεβαιότητα σχετικά με τη μελλοντική ζήτηση ενεργειακών υποδομών, μπορούν να επιβραδύνουν τις επενδύσεις και να μειώσουν την αποδοτικότητα του συστήματος. **Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να στηρίξουν τη διαρθρωμένη συνεργασία μεταξύ λιμένων και τοπικών βιομηχανικών συνεργατικών σχηματισμών**, προωθώντας την

³⁰ Όπως είναι η παραγωγή και η χρήση βιώσιμων καυσίμων, η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των πλοίων, η ανανέωση του στόλου, οι επενδύσεις σε καινοτόμες καθαρές θαλάσσιες τεχνολογίες και οι βιώσιμες υποδομές, καθώς και η από ξηράς παροχή ηλεκτρικής ενέργειας σε λιμένες.

³¹ Από το 2019 έχουν λάβει στήριξη 21 έργα με χρηματοδότηση 253 εκατ. EUR. [Clean Hydrogen Partnership \(Σύμπραξη για το καθαρό υδρογόνο\)](#), [Study on Hydrogen, Ports and Industrial Coastal Areas \(Μελέτη για το υδρογόνο, τους λιμένες και τις βιομηχανικές παράκτιες περιοχές\)](#).

ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την κοινή χρήση ενέργειας, την επαναχρησιμοποίηση της απορριπτόμενης θερμότητας, τις λύσεις αποθήκευσης και την ανάπτυξη ενεργειακών κοινοτήτων με επίκεντρο τους λιμένες, καθώς και την ενσωμάτωση στα τοπικά δίκτυα θέρμανσης και ψύξης. Η Επιτροπή θα **στηρίζει εταιρικές σχέσεις με λιμένες, τοπικές αρχές και βιομηχανικούς συνεργατικούς σχηματισμούς**. Το υποπρόγραμμα LIFE «**Μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας**» θα χρηματοδοτήσει έργα που προωθούν την τοπική συνεργασία στον τομέα της ενέργειας, ενώ οι λιμένες μπορούν να υποβάλουν αίτηση στις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων που έχουν προγραμματιστεί για την άνοιξη του 2026 και του 2027.

Η Επιτροπή **ενθαρρύνει τη στενότερη συνεργασία μεταξύ των λιμένων, των εταιρειών ενέργειας, των διαχειριστών δικτύων και των τοπικών αρχών** και είναι έτοιμη να παράσχει άτυπη καθοδήγηση σε ζητήματα αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας³², λαμβάνοντας υπόψη τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για τις συμφωνίες οριζόντιας συνεργασίας³³. Η Επιτροπή **θα διοργανώσει σειρά στοχευμένων εργαστηρίων για τους λιμένες** σχετικά με την πρακτική εφαρμογή της βασικής νομοθεσίας της ΕΕ για την ενέργεια, την ενσωμάτωση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την ενεργειακή απόδοση, το πράσινο υδρογόνο και τα εναλλακτικά καύσιμα³⁴, καθώς και σχετικά με την ανάπτυξη υπεράκτιων τεχνολογιών και τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης και αποθήκευσης CO₂.

3.2. Ενίσχυση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας και απλούστευση των διαδικασιών αδειοδότησης

Οι λιμένες αποτελούν, αφενός, οικονομικά περιουσιακά στοιχεία καίριας σημασίας και, αφετέρου, περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές³⁵, συνθέτοντας έναν χαρακτήρα που επιτάσσει ευθυγράμμιση της ανταγωνιστικότητας με την προστασία του περιβάλλοντος και την απανθρακοποίηση. Το νομικό πλαίσιο της ΕΕ³⁶ επιδιώκει αυτήν την ισορροπία, μεταξύ άλλων προβλέποντας ειδικές δυνατότητες ευελιξίας σε περιπτώσεις υπέρτερου δημόσιου συμφέροντος. Περαιτέρω πολιτικές της ΕΕ στηρίζουν τη μείωση της ρύπανσης, την αποκατάσταση των οικοσυστημάτων, τις λύσεις που βασίζονται στη φύση και τη βιώσιμη γαλάζια οικονομία. Το ευρωπαϊκό σύμφωνο για τους ωκεανούς³⁷ και η στρατηγική για την ανθεκτικότητα των υδάτων αναγνωρίζουν τον ρόλο των λιμένων στην προστασία των θαλάσσιων οικοσυστημάτων σε συνδυασμό με την οδηγία-πλαίσιο για τη θάλασσα στρατηγική και το πλαίσιο του κανονισμού της ΕΕ για την ταξινόμηση³⁸. Στο πλαίσιο μιας ευρύτερης ώθησης για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας στην ΕΕ, η Επιτροπή **θα αναλάβει σειρά δράσεων για την απλούστευση του κανονιστικού φόρτου**, διασφαλίζοντας παράλληλα την προστασία του περιβάλλοντος. Η Επιτροπή **θα αναθεωρήσει την κατ'**

³² Αυτό έγινε στην υπόθεση AT.40976 — APM Terminals, επιστολή καθοδήγησης της 9.7.2025 [COM(2025) 4523 final].

³³ 2023/C 259/01.

³⁴ Μεταξύ άλλων βιοκαύσιμα και ανανεώσιμα καύσιμα μη βιολογικής προέλευσης.

³⁵ <https://data.europa.eu/doi/10.2832/3479075>.

³⁶ Βασίζεται στην οδηγία για τους οικοτόπους και στην οδηγία για τα πτηνά, στην οδηγία για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα, στον κανονισμό για την αποκατάσταση της φύσης και συμπληρώνεται από την οδηγία για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό και την οδηγία-πλαίσιο για τη θάλασσα στρατηγική.

³⁷ «Το ευρωπαϊκό σύμφωνο για τους ωκεανούς» [COM(2025) 281 final].

³⁸ http://data.europa.eu/eli/reg_del/2021/2139/oj (ιδίως η δραστηριότητα 6.16).

εξουσιοδότηση πράξη σχετικά με την ταξινόμηση για το κλίμα, με σκοπό να βελτιώσει τη χρηστικότητα των τεχνικών κριτηρίων ελέγχου, να απλουστεύσει τα εν λόγω κριτήρια και να τα επικαιροποιήσει, ώστε να αντικατοπτρίζουν τις πολιτικές, νομοθετικές και τεχνολογικές εξελίξεις.

Ο προτεινόμενος κανονισμός για την επίσπευση των εκτιμήσεων περιβαλλοντικών επιπτώσεων³⁹ θα επιταχύνει τις εκτιμήσεις μέσω ψηφιοποίησης, μειωμένων χρονοδιαγραμμάτων, συνδυασμένων εκτιμήσεων και ενιαίων σημείων επαφής. Τα έργα απανθρακοποίησης των λιμένων, τα οποία έχουν στρατηγική σημασία για την ΕΕ, μπορούν να επωφεληθούν από τη σιωπηρή έγκριση και τη διαδικαστική και δικαστική ιεράρχηση.

Το σχέδιο δράσης RESourceEU στηρίζει τους λιμένες ώστε να καταστούν στρατηγικοί κόμβοι για κυκλικές δραστηριότητες, όπως η μεγάλης κλίμακας ανακύκλωση απορριμμάτων μετάλλου ή σύνθετων υλικών, η επεξεργασία και η ανακύκλωση προηγμένων υλικών, οι οποίες τροφοδοτούνται με καθαρή ενέργεια⁴⁰. Με τη μετάβαση σε καθαρά καύσιμα, οι ροές επικίνδυνων αποβλήτων αλλάζουν και απαιτούν κατάλληλες εγκαταστάσεις παραλαβής. Η αναθεωρημένη οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα (στο εξής: ΟΠΥ)⁴¹ παρέχει στα κράτη μέλη δυνατότητες ευελιξίας για την αδειοδότηση έργων με βραχυπρόθεσμες επιπτώσεις ή δραστηριοτήτων που επιδεινώνουν τη χημική κατάσταση των υδατικών συστημάτων χωρίς να αυξάνουν τη συνολική ρύπανση⁴². Το 2026 η Επιτροπή θα εκδώσει περαιτέρω κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την αδειοδότηση βάσει της ΟΠΥ. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να χρησιμοποιούν, κατά περίπτωση, τις διατάξεις σχετικά με την ανάπτυξη των λιμένων βάσει της ΟΠΥ και να διασφαλίζουν την έγκαιρη εφαρμογή των νέων περιβαλλοντικών κανόνων για τη θαλάσσια ρύπανση από τη ναυτιλία στους λιμένες.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να αντιμετωπίσουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και τους ατμοσφαιρικούς ρύπους στους λιμένες κατά την εφαρμογή των οικείων εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα και των εθνικών προγραμμάτων ελέγχου της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Ο εντοπισμός και η αξιολόγηση των πηγών εκπομπών και άλλων ρύπων συνιστά πρόκληση λόγω της πολυπλοκότητας των λιμενικών δραστηριοτήτων⁴³. Τα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ έργα ανέδειξαν την ανάγκη για συμφωνημένη προσέγγιση, κοινή μεθοδολογία και εφαρμογή. Η Επιτροπή θα επιδιώξει συνεκτικότερη μέτρηση των εκπομπών και υποβολή εκθέσεων στους λιμένες, με την υποστήριξη περαιτέρω έρευνας και καινοτομίας.

Εμβληματικές δράσεις

- *Επίσπευση των διαδικασιών αδειοδότησης και παροχή ταχύτερων διαδικασιών αξιολόγησης για στρατηγικά έργα ενέργειας, ανακύκλωσης και απανθρακοποίησης των λιμένων μέσω της δέσμης μέτρων για τα ευρωπαϊκά δίκτυα και της δέσμης μέτρων Omnibus για το περιβάλλον.*
- *Επιτάχυνση του εξηλεκτρισμού των λιμένων, παροχή έγκαιρης και χωρίς διακρίσεις πρόσβασης στα δίκτυα.*

³⁹ COM(2025) 0391 final.

⁴⁰ Σχέδιο δράσης RESourceEU [COM(2025) 945 final].

⁴¹ <http://data.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj>.

⁴² Για παράδειγμα, μετεγκατάσταση ήδη μολυσμένων υδάτων ή ιζημάτων.

⁴³ Έλλειψη δεδομένων σχετικά με την ποιότητα του αέρα: <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/maritime-transport-2025>.

- *Προώθηση εταιρικών σχέσεων για την ενεργειακή συνεργασία εντός και περίξ των λιμενικών περιοχών για τη βιώσιμη χρήση της ενέργειας, συμπεριλαμβανομένου του υδρογόνου.*

4. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΛΙΜΕΝΩΝ

4.1. *Εσωτερική ασφάλεια*

Το μεταβαλλόμενο γεωπολιτικό τοπίο έχει εντείνει την τρομοκρατία, τη δολιοφθορά, το οργανωμένο έγκλημα και τη διαφθορά και οδηγεί σε κυβερνοαπειλές/υβριδικές απειλές, καθώς και στην ανάπτυξη ιπτάμενων και θαλάσσιων δρόμων σε ολόκληρη την Ευρώπη. Το αυξανόμενο φάσμα δολιοφθοράς και υβριδικών ενεργειών που βρίσκονται κάτω από το όριο της ένοπλης επίθεσης από τη Ρωσία παρουσιάζει όλο και περισσότερο χαρακτηριστικά συγκρίσιμα με την κρατικά υποκινούμενη τρομοκρατία. Η περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας και οι λιμένες της παραμένουν ιδιαίτερα εκτεθειμένα σε ρωσικές δραστηριότητες υβριδικού πολέμου. Τα ενωσιακά και εθνικά νομικά πλαίσια για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του υβριδικού πολέμου θα πρέπει να χρησιμοποιούνται συστηματικά και, κατά περίπτωση, να επανεξετάζονται⁴⁴. Απαιτείται συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών για την περαιτέρω ενίσχυση της καταπολέμησης της καταστρατήγησης των περιοριστικών μέτρων και τη στήριξη αποτελεσματικών ενωσιακών αντιδράσεων.

Η Επιτροπή θα **επικαιροποιήσει τις υφιστάμενες κατευθυντήριες γραμμές** σχετικά με τη νομοθεσία για την ασφάλεια στη θάλασσα, **ώστε να καλύπτει επαρκώς όλες τις σχετικές απειλές**, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνοαπειλών και των υβριδικών απειλών, της παράνομης διακίνησης και της κακόβουλης χρήσης μη στρατιωτικών δρόμων, επικουρούμενη από οργανισμούς όπως ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια στη Θάλασσα (στο εξής: EMSA) και ο Οργανισμός της ΕΕ για την Κυβερνοασφάλεια (στο εξής: ENISA). **Για να διαφυλαχθεί η ασφάλεια των λιμένων σε παγκόσμιο επίπεδο έναντι τέτοιων απειλών, η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη της ΕΕ για την επικαιροποίηση των διεθνών κατευθυντήριων γραμμών στο πλαίσιο του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (ΔΝΟ)**. Απαιτείται βελτίωση της συλλογής και της ανάλυσης δεδομένων για την αντιμετώπιση των κινδύνων για παράνομη διακίνηση μέσω επιβατικών τερματικών σταθμών και εμπορικών θαλάσσιων μεταφορών που δημιουργούνται από τους τρομοκράτες και το οργανωμένο έγκλημα. Οι λιμενεργάτες πρέπει να είναι καλύτερα καταρτισμένοι και προστατευμένοι ως εταίροι στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, των μέτρων, των κυβερνοαπειλών και των υβριδικών απειλών.

Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την εσωτερική ασφάλεια ProtectEU⁴⁵ υπογραμμίζει τον βαθμό στον οποίο οι λιμένες έχουν καταστεί πρωταρχικοί στόχοι για εξωτερικές απειλές και προβλέπει την ασφάλεια στη θάλασσα για την αντιμετώπιση των δρόμων και των δολιοφθορών στα υποθαλάσσια καλώδια και για τη βελτίωση της ασφάλειας των λιμένων και της αλυσίδας εφοδιασμού, μεταξύ άλλων στις γειτονικές χώρες. **Η στρατηγική της ΕΕ για την ασφάλεια στη θάλασσα** εξετάζει την ανθεκτικότητα και την προστασία των λιμένων ως θαλάσσιων υποδομών θεμελιώδους σημασίας. Για την αντιμετώπιση της διείδυσης εγκληματικών

⁴⁴ Ανακοίνωση σχετικά με τις ανατολικές περιοχές της ΕΕ που συνορεύουν με τη Ρωσία, τη Λευκορωσία και την Ουκρανία [COM(2026) 82 final].

⁴⁵ COM(2025) 148 final.

στοιχείων, το 2026 η Επιτροπή **θα παρουσιάσει τη στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της διαφθοράς**, με βάση την οδηγία για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Η Ευρωπαϊκή Συμμαχία Λιμένων καταπολεμά τη διακίνηση ναρκωτικών και το οργανωμένο έγκλημα φέρνοντας σε επαφή τις αρχές επιβολής του νόμου, τα τελωνεία, τις λιμενικές αρχές και τη βιομηχανία. Ενισχύει την ανθεκτικότητα των λιμένων μέσω της συνεργασίας, της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών και του εντοπισμού επιχειρησιακών κενών. Με βάση τις εργασίες αυτές, **η Επιτροπή θα προτείνει ένα ενωσιακό πλαίσιο για τους ελέγχους ιστορικού των λιμενεργατών. Οι προσπάθειες ασφάλειας θα επεκταθούν επίσης στους λιμένες εσωτερικής ναυσιπλοΐας, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που δεν καλύπτονται από τον κώδικα ISPS, σε συνεργασία με τις επιτροπές ποταμών. Η Επιτροπή θα δημοσιεύσει βέλτιστες πρακτικές για την πρόληψη της διακίνησης ναρκωτικών και θα διερευνήσει το ενδεχόμενο περαιτέρω συνεργασίας με τις υποψήφιες χώρες.**

Η πρόληψη και ο εντοπισμός της μόλυνσης του φορτίου και της διείσδυσης εγκληματικών στοιχείων πρέπει να εφαρμόζονται ήδη κατά τον απόπλου από λιμένες εκτός ΕΕ. Αυτό απαιτεί **την από κοινού ανάπτυξη περιφερειακών πλαισίων από την Επιτροπή και την ΕΥΕΔ για τη συνεργασία με τρίτες χώρες με σκοπό τη βελτίωση της ασφάλειας των λιμένων, με βάση την κοινή ευθύνη και, όπου είναι δυνατόν, με την υποστήριξη της Global Gateway ή άλλων μέσων συνεργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, θα διενεργούνται στοχευμένες αξιολογήσεις των λιμένων υψηλού κινδύνου τρίτων χωρών για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση κενών ασφάλειας, για τη βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών και, στις περιπτώσεις που οι σοβαρές ελλείψεις εξακολουθούν να μην αντιμετωπίζονται, για την πρόβλεψη πιθανών αντιδράσεων.** Το σύστημα αυτό μπορεί να συμβάλει στην οικοδόμηση αξιόπιστης εταιρικής σχέσης με τρίτες χώρες για την καταπολέμηση των απειλών κατά της ασφάλειας στους λιμένες.

Η ενίσχυση της ευθυγράμμισης των τελωνειακών ελέγχων σε όλους τους λιμένες της ΕΕ, σε συνδυασμό με τη βελτίωση των πρωτοκόλλων ασφάλειας παγκοσμίως, μπορεί να προστατεύσει τα συμβαλλόμενα μέρη της ΕΕ και τις υποδομές καθοριστικής σημασίας, με μέσα όπως η γνωστοποίηση μη φόρτωσης («Do Not Load»). Η Επιτροπή **θα εργαστεί για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα μεταξύ τελωνειακών και ναυτιλιακών εταιρειών εφοδιαστικής σχετικά με τη διακίνηση ναρκωτικών και το παράνομο εμπόριο. Επιπλέον, η Επιτροπή είναι έτοιμη να αξιολογήσει τον βαθμό στον οποίο τα αντιμωνοπωλιακά μέσα μπορούν να στηρίξουν την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών και των βέλτιστων πρακτικών που αναπτύχθηκαν από την Ευρωπαϊκή Συμμαχία Λιμένων.** Στο πλαίσιο της πρότασης για την τελωνειακή μεταρρύθμιση της ΕΕ, η νέα Τελωνειακή Αρχή της ΕΕ και ο τελωνειακός κόμβος δεδομένων της ΕΕ θα δώσουν τη δυνατότητα στα τελωνεία να διενεργούν ανάλυση κινδύνου σε επίπεδο ΕΕ και να προσεγγίζουν τις διεθνείς αλυσίδες εφοδιασμού, συμπεριλαμβανομένου του ηλεκτρονικού εμπορίου, μέσω των τελωνείων και άλλων φορέων επιβολής του νόμου, με αποτελεσματικούς ελέγχους και ελέγχους συμμόρφωσης.

Επιπλέον, η Επιτροπή στηρίζει τα κράτη μέλη στην εφαρμογή αυστηρών υγειονομικών και φυτοϋγειονομικών μέτρων στους λιμένες. Η Επιτροπή δεσμεύεται να ενισχύσει αυτούς τους μηχανισμούς και καλεί τα κράτη μέλη να ενισχύσουν και να βελτιώσουν τα μέτρα ελέγχου των εισαγόμενων εμπορευμάτων. Τα κράτη μέλη **θα πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στην**

εφαρμογή της νομοθεσίας για την ασφάλεια στη θάλασσα, να υιοθετήσουν βέλτιστες πρακτικές που ανταλλάσσονται στο πλαίσιο της σύμπραξης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα της Ευρωπαϊκής Συμμαχίας Λιμένων για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (συμπεριλαμβανομένης της διακίνησης ναρκωτικών) και της διαφθοράς και να αντιμετωπίσουν την ασφάλεια των λιμένων στο σύνολό της, διασφαλίζοντας επαρκή στελέχωση στον τομέα της ασφάλειας και βασικές επενδύσεις.

4.2. Ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της ετοιμότητας των λιμένων και των δικτύων εφοδιαστικής

Οι κίνδυνοι της κλιματικής αλλαγής, όπως η άνοδος της στάθμης της θάλασσας, οι παράκτιες καταγίδες και ξηρασίες, καθώς και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος, οδηγούν σε αυξημένους κινδύνους πλημμυρών και διείσδυσης αλμυρού νερού, επηρεάζοντας την πλοϊμότητα, την κατάσταση των λιμενικών υποδομών και την αξιοπιστία, την αποτελεσματικότητα και την ασφάλεια των δραστηριοτήτων των λιμένων και των αποβαθρών. **Το 2026 η Επιτροπή, προκειμένου να στηρίξει τα κράτη μέλη στον σχεδιασμό ετοιμότητας και ανθεκτικότητας, θα προτείνει ένα ευρωπαϊκό ολοκληρωμένο πλαίσιο για την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή.**

Τα δε κράτη μέλη υποχρεούνται να θεσπίσουν και να εφαρμόσουν εθνικές στρατηγικές και σχέδια προσαρμογής⁴⁶. Δεδομένης της τρωτότητας και της στρατηγικής σημασίας τους, **οι λιμένες θα πρέπει να αναπτύξουν δικά τους σχέδια ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή.** Τα σχέδια αυτά θα πρέπει επίσης να συμβάλουν στην αντιμετώπιση της υποβάθμισης του περιβάλλοντος. Θα πρέπει να εφαρμόζονται κατευθυντήριες γραμμές για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή όσον αφορά τις υποδομές και τις αρχές της «ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή εκ σχεδιασμού», κατά την κατασκευή νέων ή την ανακαίνιση υφιστάμενων λιμένων, καθώς και για την ανάπτυξη υποδομών και τη λειτουργική ανάπτυξη διεπαφών με τα δίκτυα εφοδιαστικής. **Η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών σχετικά με τη δράση για την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή στους λιμένες** θα διευκολυνθεί εντός του ευρωπαϊκού θαλάσσιου χώρου.

Τα ατυχήματα και οι κακόβουλες ενέργειες συνιστούν σοβαρή απειλή για τις υποδομές της ΕΕ. Η ισχύς ενός δικτύου μεταφορών καθορίζεται από τον πιο αδύναμο κρίκο του και, ως εκ τούτου, η επαρκής εφεδρεία και οι εναλλακτικές συνδέσεις στο δίκτυο ΔΕΔ-Μ έχουν καθοριστική σημασία για την προστασία των αλυσίδων εφοδιασμού, την πρόληψη συστημικών οικονομικών κλυδωνισμών και τη διασφάλιση της στρατιωτικής κινητικότητας και της αμυντικής ετοιμότητας. Για την προστασία των λιμένων από φυσικούς και ανθρωπογενείς κινδύνους, τα κράτη μέλη **θα πρέπει να συμπεριλάβουν τους λιμένες στην εφαρμογή της οδηγίας για την ανθεκτικότητα των κρίσιμων οντοτήτων (οδηγία CER)**⁴⁷. Οι επικείμενες κατευθυντήριες γραμμές για τις κρίσιμες οντότητες θα διευκολύνουν την προστασία τους και την ασφάλεια του προσωπικού. Σύμφωνα με τη στρατηγική για την Ένωση Ετοιμότητας, οι αρχές θα πρέπει να προωθούν υψηλό επίπεδο ενημέρωσης των κοινοτήτων που βρίσκονται κοντά σε λιμενικές περιοχές σχετικά με τους κινδύνους, ώστε οι κάτοικοι να

⁴⁶ Άρθρο 5 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1119, <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj>.

⁴⁷ <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj>.

έχουν τη δυνατότητα να αντιδρούν και να ανταποκρίνονται με αποτελεσματικότητα σε περίπτωση συμβάντος.

Η συντονίστρια του EMS θα διευκολύνει τον σχεδιασμό ανθεκτικότητας για τη θαλάσσια συνδεσιμότητα και τη συνδεσιμότητα της ενδοχώρας με άλλους συντονιστές ευρωπαϊκών διαδρόμων μεταφορών. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να δώσουν περαιτέρω προτεραιότητα στη διαλειτουργικότητα των λιμένων εντός του σιδηροδρομικού συστήματος της ΕΕ, καθώς και στην επίτευξη «καλής κατάστασης ναυσιπλοΐας» έως το 2030 για τις εσωτερικές πλωτές οδούς. Με τον τρόπο αυτόν θα ενισχυθεί η ανθεκτικότητα των εσωτερικών πλωτών οδών και θα αντιμετωπιστούν οι περιορισμοί της σιδηροδρομικής χωρητικότητας, τα σημεία συμφόρησης στους τερματικούς σταθμούς και στα σύνορα και ο ανεπαρκής συντονισμός μεταξύ των διαχειριστών υποδομής.

Παγκόσμια δορυφορικά συστήματα πλοήγησης Οι παρεμβολές και η παραποίηση σήματος στα παγκόσμια δορυφορικά συστήματα πλοήγησης (GNSS) παρατηρούνται όλο και περισσότερο στη Βαλτική Θάλασσα, στον Εύξεινο Πόντο και στη Μεσόγειο και μπορούν να οδηγήσουν σε συγκρούσεις στη θάλασσα ή σε λιμένες. Η πρόσφατη επαλήθευση ταυτότητας μηνυμάτων πλοήγησης ανοικτής υπηρεσίας του Galileo, καθώς και η υπηρεσία παρακολούθησης παρεμβολών ραδιοσυχνότητας, οι οποίες προβλέπονται στο προτεινόμενο Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανταγωνιστικότητας (ETA), συμβάλλουν στην αντιμετώπιση αυτής της εντεινόμενης απειλής⁴⁸.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι ο χειρισμός και η αποθήκευση κρίσιμων εμπορευμάτων πραγματοποιούνται σύμφωνα με τις απαιτήσεις στρατιωτικής κινητικότητας, τη στρατηγική της ΕΕ για τη δημιουργία αποθεμάτων⁴⁹ και το καθεστώς ασφάλειας του εφοδιασμού που θεσπίστηκε με το πρόγραμμα για την ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία. Οι λιμένες και ιδίως οι μικρότεροι λιμένες είναι σημαντικοί για την ετοιμότητα της ΕΕ και θα πρέπει να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο όταν τα κράτη μέλη βελτιστοποιούν τη χαρτογράφηση, την ανταλλαγή πληροφοριών και τον συντονισμό για τη δημιουργία και την προστασία των αποθεμάτων και την ελαχιστοποίηση των διαταραχών. Το σχέδιο δράσης για την ασφάλεια των δρόμων και των αντιδρονικών ικανοτήτων⁵⁰ παρέχει μια εργαλειοθήκη που περιλαμβάνει σχέδιο προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων για την ανθεκτικότητα των κρίσιμων υποδομών, την ενίσχυση της επίγνωσης καταστάσεων στον τομέα της θάλασσας και τη συντονισμένη αντιδρονική ετοιμότητα.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προστατεύσουν και να ενισχύσουν τις υποδομές και τις υπερδομές που παρουσιάζουν τρωτά σημεία, καθώς και τον ευπαθή εξοπλισμό, και να αντιμετωπίσουν τα σημεία συμφόρησης, να εντείνουν τις προσπάθειες για την ενίσχυση των κρίσιμων υποδομών τους. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν επαρκή εφεδρεία και ικανότητα απορρόφησης βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων διαταραχών στην εφοδιαστική αλυσίδα τους και στον εφοδιασμό με κρίσιμα αγαθά, δίνοντας τη δυνατότητα ιδίως στους πλέον ευάλωτους κόμβους στρατιωτικής κινητικότητας να επιτύχουν επαρκή επιχειρησιακά επίπεδα.

⁴⁸ Τα διαστημικά συστήματα γεωσκόπησης, όπως το Copernicus, μπορούν να συμβάλουν στην παρακολούθηση της ασφάλειας των λιμένων.

⁴⁹ COM(2025) 528 final.

⁵⁰ COM(2026) 81 final.

4.3. Ψηφιακή αυτονομία για οικονομική ασφάλεια

Τα ψηφιακά συστήματα λιμένων, η διαχείριση της κυκλοφορίας και οι πλατφόρμες εφοδιαστικής μετατρέπονται σε στρατηγικές υποδομές. Όποιος ελέγχει τα δεδομένα ελέγχει επίσης τις ροές. Οι ανταλλαγές δεδομένων μπορούν να αποκαλύψουν εμπιστευτικές πληροφορίες που αφορούν εμπορικά συμφέροντα των χρηστών του λιμένα και συχνά εξαρτώνται από ξένο υλισμικό και λογισμικό, ενώ μεγάλο μέρος των δεδομένων της Ένωσης είναι αποθηκευμένα εκτός της ΕΕ. Οι εγκληματίες και οι μη φιλικόι κρατικοί φορείς εκμεταλλεύονται όλο και περισσότερο τα εγγενή τρωτά σημεία των ψηφιακών συστημάτων και διαδικασιών για διακίνηση ναρκωτικών και κυβερνοεπιθέσεις.

Παρότι τα ζητήματα κυβερνοασφάλειας απαιτούν ειδική δράση, η ΕΕ πρέπει να ενισχύσει και να διασφαλίσει την ψηφιακή κυριαρχία επί των δεδομένων που στηρίζουν τις πολιτικές και στρατιωτικές μεταφορές. Για τον σκοπό αυτόν απαιτούνται ασφαλείς λύσεις αυτοματοποίησης, υποδομές υπολογιστικού νέφους και υπολογιστικής, αξιοποίηση της ΤΝ και συνδεσιμότητα επόμενης γενιάς (5G/6G, GNSS), για την αποφυγή κάθε μορφής εξαναγκασμού, λόγω της μοναδικής ικανότητάς τους να συμμορφώνονται με αυστηρές απαιτήσεις όσον αφορά τη βραχεία λανθάνουσα καθυστέρηση και την υψηλή διεκπεραιωτικότητα δεδομένων για τη στήριξη υπηρεσιών καθοριστικής σημασίας.

Η ΕΕ χρειάζεται επίσης εκπαιδευμένους φορείς εκμετάλλευσης και εργαζομένους, με επίγνωση του καθοριστικού ρόλου τους στη διασφάλιση της απαιτούμενης λειτουργίας των κρίσιμων δικτύων υποδομών της ΕΕ. Μαζί με τη βιομηχανική ναυτιλιακή στρατηγική, η επικέντρωση του ενδιαφέροντος στην ψηφιακή αυτονομία θα προσφέρει στις επιχειρήσεις και στους επιχειρηματίες της ΕΕ ευκαιρίες να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν τις αυριανές ψηφιακές λύσεις για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση εγκληματικών δραστηριοτήτων.

Για να ενισχυθεί η ψηφιακή αυτονομία των λιμένων στο πλαίσιο του τρέχοντος πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου, η **Επιτροπή θα στηρίζει πρωτοβουλίες έρευνας και ανάπτυξης για τη διασφάλιση της ανταλλαγής και της αποθήκευσης δεδομένων για τους λιμένες και τους συμφεροντούχους κατά μήκος των πολυτροπικών αλυσίδων εφοδιαστικής**. Μαζί με τα κράτη μέλη, τους τομείς των μεταφορών και της εφοδιαστικής και τη βιομηχανία ΤΠ, η Επιτροπή **θα προωθήσει και θα στηρίξει λύσεις για την κυριαρχία της ΕΕ επί των δεδομένων που στηρίζουν τις κρίσιμες πολιτικές και στρατιωτικές μεταφορές της και θα επιδιώξει συνεργασία με ομοιοούσες χώρες**.

4.4. Κυβερνοασφάλεια

Οι πολύπλοκες υποδομές των λιμένων και η αυξανόμενη ψηφιοποίηση δημιουργούν σημαντικούς κινδύνους στον τομέα της κυβερνοασφάλειας⁵¹ για τις αλυσίδες εφοδιασμού και τις κρίσιμες υποδομές της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων ανησυχιών σχετικά με τους προμηθευτές υψηλού κινδύνου που ελέγχουν βασικά συστήματα. Οι κατευθυντήριες γραμμές του Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κυβερνοασφάλεια (ENISA) σχετικά με τη διαχείριση των κινδύνων στον κυβερνοχώρο για τους λιμένες⁵² και οι κατευθυντήριες γραμμές του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια στη Θάλασσα (EMSA) σχετικά με την αντιμετώπιση της κυβερνοασφάλειας στα πλοία⁵³ υποστηρίζουν την εφαρμογή. Η Επιτροπή

⁵¹ Η θαλάσσια κυβερνοασφάλεια καλύπτεται από την οδηγία NIS2 και τον κανονισμό για την αλληλεγγύη στον κυβερνοχώρο και σε διεθνές επίπεδο μέσω του κώδικα ISPS του ΔΝΟ.

⁵² <https://www.enisa.europa.eu/publications/guidelines-cyber-risk-management-for-ports>.

⁵³ <https://www.emsa.europa.eu/publications/inventories/download/7660/5074/23.html>.

θα συνεχίσει να συνεργάζεται με τον ΔΝΟ για την προώθηση εναρμονισμένων παγκόσμιων προτύπων κυβερνοασφάλειας για τον ναυτιλιακό τομέα μέσω ενός μη υποχρεωτικού κώδικα για τον κυβερνοχώρο. Ο ENISA θα επικαιροποιήσει τις κατευθυντήριες γραμμές για τη διαχείριση κινδύνων στον κυβερνοχώρο για τους λιμένες με μέτρα αιχμής και σύμφωνα με τις τελευταίες εξελίξεις πολιτικής της ΕΕ, όπως η οδηγία NIS2.

Από κοινού με την ομάδα συνεργασίας NIS και τον ENISA, η Επιτροπή θα διενεργήσει συντονισμένη σε επίπεδο Ένωσης εκτίμηση κινδύνων για την κυβερνοασφάλεια στους λιμένες, προκειμένου να εντοπίσει τους κινδύνους για την κυβερνοασφάλεια και να προτείνει ενέργειες μετριασμού. Κατά την αναθεώρηση της πράξης για την κυβερνοασφάλεια, η Επιτροπή προτείνει ένα αξιόπιστο πλαίσιο ασφάλειας της αλυσίδας εφοδιασμού ΤΠΕ. Με βάση την εκτίμηση κινδύνου για την ασφάλεια σε επίπεδο Ένωσης, το πλαίσιο αυτό θα καταστήσει δυνατή την επιβολή αναλογικών περιορισμών στους προμηθευτές υψηλού κινδύνου στις κρίσιμες υποδομές μας. Η Επιτροπή θα διεξάγει συντονισμένες δοκιμές και ασκήσεις ετοιμότητας σε λιμένες με συγκεκριμένα σενάρια κινδύνων κυβερνοασφάλειας.

Για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και πληροφοριών, η Επιτροπή είναι έτοιμη να συνεργαστεί με τα κράτη μέλη στο πλαίσιο ειδικού φόρουμ για τις αρχές κυβερνοασφάλειας και τις ναυτιλιακές/λιμενικές αρχές των κρατών μελών, με βάση την ομάδα συνεργασίας NIS που συστάθηκε σύμφωνα με το άρθρο 14 της οδηγίας (ΕΕ) 2022/2555. Το φόρουμ θα μπορούσε να καλύπτει κυβερνοαπειλές, περιστατικά, τρωτά σημεία, παρ' ολίγον περιστατικά, ευαισθητοποίηση, κατάρτιση, ασκήσεις και δεξιότητες, ανάπτυξη ικανοτήτων, πρότυπα και τεχνικές προδιαγραφές με ιδιαίτερη προσοχή στους μικρούς και μεσαίους λιμένες. Θα επιδιωχθεί η συμμετοχή του ENISA, του EMSA και των σχετικών συμφεροντούχων και ο συντονισμός με συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, όπως το Ευρωπαϊκό Κέντρο Κοινοχρησίας και Ανάλυσης Θαλάσσιων Πληροφοριών (EM-ISAC), και με περιφερειακές πρωτοβουλίες, όπως ο κόμβος θαλάσσιας ασφάλειας του Εύξεινου Πόντου. Η δέσμη μέτρων Omnibus για τον ψηφιακό τομέα προτείνει τη δημιουργία ενός ενιαίου σημείου εισόδου για την υποχρεωτική αναφορά περιστατικών κυβερνοασφάλειας.

Εμβληματικές δράσεις:

- *Επικαιροποίηση των υφιστάμενων κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την ασφάλεια στη θάλασσα, ώστε να καλυφθούν επαρκώς όλες οι σχετικές απειλές.*
- *Ανάπτυξη περιφερειακών πλαισίων από κοινού με την EYED για τη συνεργασία με τρίτες χώρες με σκοπό τη βελτίωση της ασφάλειας των λιμένων και εργασίες για ενίσχυση της ευθυγράμμισης των τελωνειακών ελέγχων σε όλους τους λιμένες της ΕΕ σε συνδυασμό με αποτελεσματικότερα πρωτόκολλα ασφάλειας παγκοσμίως.*
- *Πρόταση για ένα πλαίσιο της ΕΕ για τους ελέγχους ιστορικού των λιμενεργατών.*
- *Δημιουργία φόρουμ για την κυβερνοασφάλεια και τις ναυτιλιακές/λιμενικές αρχές των κρατών μελών με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών.*
- *Διενέργεια συντονισμένης σε επίπεδο Ένωσης εκτίμησης κινδύνου για την ασφάλεια με σκοπό τον εντοπισμό των κινδύνων κυβερνοασφάλειας και τη σύσταση κατάλληλων ενεργειών για τον μετριασμό τους.*

5. ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Μόνο ένας συνδυασμός ενωσιακής, εθνικής και ιδιωτικής χρηματοδότησης, υποστηριζόμενος από προβλέψιμα ρυθμιστικά πλαίσια και εργαλεία ελαχιστοποίησης των κινδύνων, θα αντιμετωπίσει τις προκλήσεις και τους εξελισσόμενους ρόλους που αντιμετωπίζουν οι λιμένες. Οι συμφεροντούχοι έχουν παράσχει εκτιμήσεις των επενδυτικών αναγκών⁵⁴, με βάση τις αυξημένες εμπορικές ροές, τις προσπάθειες απανθρακοποίησης, το αυξανόμενο μέγεθος των σκαφών και τις ανάγκες βιωσιμότητας και ανθεκτικότητας. Στα εμπόδια της χρηματοδότησης περιλαμβάνονται η πρόσβαση σε ασφαλή χρηματοδότηση, το αυξανόμενο κόστος και οι χρονοβόρες και δαπανηρές διαδικασίες αδειοδότησης.

Η δημόσια χρηματοδότηση, σύμφωνα με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, κατά περίπτωση, μειώνει τους κινδύνους για τους ιδιώτες επενδυτές, ενώ παράλληλα καθιστά δυνατή την υλοποίηση έργων με σημαντική δημόσια αξία και αντιμετωπίζει κοινωνικές προκλήσεις. Ωστόσο, η δημόσια χρηματοδότηση είναι περιορισμένη και **πρέπει να στοχεύει στη μεγιστοποίηση του αντικτύπου της (βλ. παράρτημα 1 για τις αρχές χρηματοδότησης).**

Από το 2014 η ΕΕ στήριξε λιμενικά έργα για την ενέργεια, τη βιωσιμότητα, τη συνδεσιμότητα, την καινοτομία και άλλες πτυχές στο πλαίσιο διαφόρων μέσων, με περίπου 10 δισ. EUR για ανάπτυξη και περισσότερα από 200 εκατ. EUR για E&K, συμπεριλαμβανομένων του ΜΣΕ, του ΕΤΠΑ και των προγραμμάτων συνοχής, του προγράμματος «Ορίζων 2020» και του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»⁵⁵. Η Επιτροπή θα δώσει επίσης **προτεραιότητα στη στήριξη της ανάπτυξης της από ξηράς παροχής ηλεκτρικής ενέργειας σε λιμένες, στο πλαίσιο πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΜΣΕ για το 2026.**

Στο πλαίσιο του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (2028-34), ορισμένα μέσα μπορούν να στηρίξουν τις επενδύσεις στους λιμένες: το προτεινόμενο **Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανταγωνιστικότητας (ΕΤΑ)** θα μπορούσε να περιλαμβάνει επενδύσεις σε καθαρές, ασφαλείς, διπλής χρήσης, πολυτροπικές και κυρίαρχες ψηφιοποιημένες υποδομές και υπερδομές και εξοπλισμό στους λιμένες, συμπεριλαμβανομένων των υποδομών φόρτισης και της γαλάζιας τεχνολογίας. Ο **μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη» 2028-2034 (ΜΣΕ3)**, με προτεινόμενο προϋπολογισμό για τις μεταφορές ύψους 51,5 δισ. EUR, θα αποτελέσει βασικό μέσο της ΕΕ, με τους λιμένες στο πλαίσιο των προτεραιοτήτων χρηματοδότησης της διασυνοριακής συνδεσιμότητας⁵⁶. Το μελλοντικό πρόγραμμα **«Ορίζων Ευρώπη» για την περίοδο 2028-2034** θα πρέπει να στηρίζει την καινοτομία στους λιμένες.

Σύμφωνα με τον προτεινόμενο κανονισμό που διέπει τα **σχέδια εθνικής και περιφερειακής εταιρικής σχέσης**, ένας από τους ειδικούς στόχους περιλαμβάνει μέτρα για την ενίσχυση των υποδομών μεταφορών της Ένωσης και τη συμβολή στην ολοκλήρωση του ΔΕΔ-Μ, με παράλληλη απανθρακοποίηση και βελτίωση της συνδεσιμότητας, της ασφάλειας και της

⁵⁴ Ο ESPO εκτιμά τις εν λόγω επενδυτικές ανάγκες στα 80 δισ. EUR: https://www.espo.be/media/ESP-3217_InvestmentStudyReport2024_LR.pdf.

⁵⁵ ΜΣΕ-Μ (3,9 δισ. EUR), ΜΣΕ-Ε (856 εκατ. EUR), προγράμματα του ΕΤΠΑ και του Ταμείου Συνοχής (3,7 δισ. EUR), Ταμείο Καινοτομίας (870 εκατ. EUR), πρόγραμμα «Ορίζων 2020» και πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» (218 εκατ. EUR). Το InvestEU κινητοποίησε 200 εκατ. EUR σε λιμένες, συν 730 εκατ. EUR για ψηφιακές τεχνολογίες και τεχνολογίες δέσμευσης και αποθήκευσης άνθρακα που σχετίζονται με τους λιμένες. Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) παρέχει σημαντική στήριξη σε ορισμένα κράτη μέλη σε έργα για την από ξηράς παροχή ηλεκτρικής ενέργειας και τον οικολογικό προσανατολισμό των λιμένων.

⁵⁶ Στο πλαίσιο του ΜΣΕ για την περίοδο 2028-2034 προτάθηκε προϋπολογισμός ύψους 29,9 εκατ. EUR για ειδικούς στόχους στον τομέα της ενέργειας [COM(2025) 547 final].

προσβασιμότητας για απομακρυσμένες, περιφερειακές και λιγότερο συνδεδεμένες περιοχές. Με τα διαθέσιμα κονδύλια, **τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες θα είναι σε θέση, ανάλογα με τις τοπικές ανάγκες και συνθήκες, να προωθήσουν την ανάπτυξη των λιμένων τους.**

Όπως ορίζεται στη βιομηχανική ναυτιλιακή στρατηγική της ΕΕ, το 2027 το Ταμείο Καινοτομίας, το οποίο χρηματοδοτείται από το ΣΕΔΕ της ΕΕ, θα προκηρύξει ειδική πρόσκληση υποβολής προτάσεων ναυτιλιακού ενδιαφέροντος, η οποία μπορεί επίσης να ωφελήσει έργα στους λιμένες.

Ο Όμιλος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (Όμιλος ΕΤΕπ), κατά την περίοδο 2014-2025, παρείχε στήριξη σε έργα σε θαλάσσιους λιμένες και λιμένες εσωτερικής ναυσιπλοΐας με περίπου 2,8 δισ. EUR από ίδιους πόρους, συμπεριλαμβανομένων έργων για την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή, την απανθρακοποίηση, τη συνοχή, την καινοτομία, την ψηφιοποίηση, την ασφάλεια και την άμυνα, τις υπεράκτιες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τα εναλλακτικά καύσιμα⁵⁷. **Η Επιτροπή θα ζητήσει από τις συμβουλευτικές υπηρεσίες της ΕΤΕπ να παράσχουν στήριξη για την ανάπτυξη ικανοτήτων ειδικά για τους μικρούς και μεσαίους λιμένες του ΔΕΔ-Μ.** Επιπλέον, η Επιτροπή **θα συνεργαστεί με εθνικές αναπτυξιακές τράπεζες και εθνικά αναπτυξιακά ιδρύματα και ιδιωτικούς χρηματοπιστωτικούς φορείς για τον προσδιορισμό πρόσθετων χρηματοδοτικών λύσεων σύμφωνα με τις προτεραιότητες, τα κριτήρια και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στην παρούσα στρατηγική.**

Το δυναμικό τοπίο της παγκόσμιας λιμενικής βιομηχανίας χαρακτηρίζεται από μια στροφή πέρα από τις βασικές επιχειρηματικές δραστηριότητες, η οποία επεκτείνεται σε νέες τεχνολογίες και καινοτομίες που απελευθερώνουν νέες ευκαιρίες. Πολλοί λιμένες διαφοροποιούνται ήδη με επιτυχία, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν δυνατότητες για περαιτέρω ανάπτυξη. **Οι λιμένες της ΕΕ θα πρέπει να επιδιώξουν μακρόπνοες στρατηγικές εκτός πλαισίου, ενσωματώνοντας τεχνολογίες αιχμής και καινοτόμες βιώσιμες πρακτικές.** Ειδικότερα, οι μικροί και μεσαίοι λιμένες θα πρέπει να αξιοποιήσουν τις επιχειρηματικές ευκαιρίες στο πλαίσιο της ενεργειακής μετάβασης και της ψηφιοποίησης.

6. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ, ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

6.1. Οι λιμένες ως σύνδεσμοι

Οι λιμένες αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες διευκόλυνσης της οικονομικής ανάπτυξης, της ανθεκτικότητας, της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής των αρκτικών και παράκτιων περιοχών, των νησιών και των εξόχως απόκεντρων περιοχών και των 20 εκατομμυρίων πολιτών της ΕΕ που αποτελούν τον πληθυσμό τους. Η βιομηχανική ανάπτυξη και οι καινοτόμοι ναυτιλιακοί συνεργατικοί σχηματισμοί στους λιμένες βελτιώνουν την τοπική οικονομία, ενώ οι παράκτιοι δημόσιοι και ιδιωτικοί χώροι αυξάνουν την ελκυστικότητα των πόλεων. Για τους λόγους αυτούς μπορεί να δημιουργηθεί ανταγωνισμός όσον αφορά τον χώρο, καθώς και αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις στις πυκνοκατοικημένες περιοχές.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να **στηρίζει την εδαφική συνοχή και τη συνδεσιμότητα των νησιών και των εξόχως απόκεντρων περιοχών**, ιδίως εκείνων που αντιμετωπίζουν δημογραφικές προκλήσεις, μέσω της χρηματοδότησης της πολιτικής συνοχής και του

⁵⁷ <https://www.eib.org/en/products/index: What we offer>.

μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» για τις μεταφορές (ΜΣΕ-Μ), και **καλεί τα κράτη μέλη να στηρίζουν τις υποδομές, την καθαρή ενέργεια και τα καθαρά καύσιμα, την ασφάλεια και τη βελτίωση της βιωσιμότητας για τους μικρούς και μεσαίους λιμένες**, ιδίως στα νησιά και στις απομακρυσμένες και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές. Η Επιτροπή **θα συμπεριλάβει μέτρα πολιτικής για την ενίσχυση των οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών συνεισφορών των λιμένων στις τοπικές κοινότητες** στο πλαίσιο των επικείμενων ανακοινώσεων της στρατηγικής για τις παράκτιες κοινότητες και της στρατηγικής για τα νησιά. Οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ λιμένα και πόλης απαιτούν την εξισορρόπηση των οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών παραγόντων. Η Επιτροπή **θα ενισχύσει τους διαλόγους και θα στηρίξει την ανάπτυξη βέλτιστων πρακτικών και καθοδήγησης για την ενίσχυση των σχέσεων λιμένα-πόλης**⁵⁸. Επιπλέον, η Επιτροπή προτείνει έναν νέο χάρτη πορείας για ανταγωνιστικούς μικρούς και μεσαίους λιμένες.

6.2 Ειδικευμένο εργατικό δυναμικό και ασφαλείς συνθήκες εργασίας στους λιμένες της ΕΕ

Ένα ειδικευμένο και διαρκώς καταρτιζόμενο εργατικό δυναμικό αποκτά καθοριστική σημασία για την επίτευξη της δίκαιης, καθαρής και ψηφιακής μετάβασης στους λιμένες και στις συναφείς δραστηριότητες της γαλάζιας οικονομίας, μεταξύ άλλων στις τοπικές κοινότητες γύρω από τους λιμένες. Μια νέα στρατηγική για την ανανέωση των γενεών στη γαλάζια οικονομία, η οποία έχει προγραμματιστεί για το 2027 στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού συμφώνου για τους ωκεανούς, θα συμβάλει στην ανάπτυξη **ειδικευμένου εργατικού δυναμικού επόμενης γενιάς σε όλους τους τομείς της γαλάζιας οικονομίας, συμπεριλαμβανομένων των λιμένων**.

Στο πλαίσιο του ενισχυμένου συμφώνου για τις δεξιότητες, που ανακοινώθηκε στην Ένωση Δεξιοτήτων, η Επιτροπή ενθαρρύνει **τους κοινωνικούς εταίρους, τους λιμένες και άλλους συμφεροντούχους, συμπεριλαμβανομένων των αρμόδιων κέντρων κατάρτισης, να συστήσουν ειδική σύμπραξη δεξιοτήτων για τον λιμενικό τομέα**, με σκοπό την πρόβλεψη των αναγκών σε δεξιότητες, την αντιμετώπιση των ελλείψεων, την προώθηση πρωτοβουλιών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης⁵⁹ και την συμπεριληπτική πρόσβαση σε ποιοτικές θέσεις εργασίας, ιδίως για τις γυναίκες και τους νέους. Ο ναυτιλιακός κλάδος, συμπεριλαμβανομένων των λιμένων, **καλείται να συνεργαστεί με τη μεγάλης κλίμακας σύμπραξη για το ψηφιακό οικοσύστημα στο πλαίσιο του συμφώνου για τις δεξιότητες**, προκειμένου να στηρίξει την αναβάθμιση των ψηφιακών δεξιοτήτων στον λιμενικό τομέα, **και να αναλάβει δεσμεύσεις στο πλαίσιο της Ακαδημίας Δεξιοτήτων Κυβερνοασφάλειας και να αξιοποιήσει το εργαλείο του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Δεξιοτήτων Κυβερνοασφάλειας (ECSF) για τους επαγγελματίες του λιμενικού τομέα**. Οι συμπληρωματικές δράσεις στο πλαίσιο της βιομηχανικής ναυτιλιακής στρατηγικής της ΕΕ, οι οποίες έχουν στόχο, αφενός, να καταστήσουν ελκυστικότερες τις σταδιοδρομίες στον συνεργατικό σχηματισμό των θαλάσσιων μεταφορών και, αφετέρου, να προωθήσουν την κινητικότητα μεταξύ θέσεων

⁵⁸ Μέσω της αποστολής της ΕΕ για τις «Κλιματικά ουδέτερες και έξυπνες πόλεις», της αποστολής της ΕΕ για την «Αποκατάσταση των ωκεανών και των υδάτων μας», του ευρωπαϊκού συμφώνου για τους ωκεανούς, της στρατηγικής για τις παράκτιες κοινότητες, της προσέγγισης «από την πηγή έως τη θάλασσα» της στρατηγικής για την ανθεκτικότητα των υδάτων. Οι αστικές πρωτοβουλίες της ΕΕ, όπως το σύμφωνο οικολογικών πόλεων και το σύμφωνο των Δημάρχων, ενθαρρύνουν την επιδίωξη φιλόδοξων περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων στις πόλεις-λιμένες.

⁵⁹ Με βάση πρωτοβουλίες όπως η σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα, η πράξη για τη βιομηχανία μηδενικών καθαρών εκπομπών (συμπεριλαμβανομένων των ακαδημιών μηδενικών καθαρών εκπομπών) και ο χάρτης πορείας για την ποιότητα των θέσεων εργασίας.

εργασίας στη θάλασσα και στην ξηρά, είναι επίσης ιδιαίτερα σημαντικές για τον λιμενικό τομέα.

Το κεκτημένο της ΕΕ για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία (ΕΑΥ) εφαρμόζεται στους λιμένες. Επιπλέον, η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών λιμενικών αρχών, των επιθεωρήσεων εργασίας και των οργανισμών ασφάλειας στη θάλασσα, συμπεριλαμβανομένης της διασυνοριακής συνεργασίας με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Αρχής Εργασίας, είναι καίριας σημασίας για την προστασία των εργαζομένων.

Οι πρόσφατες τροποποιήσεις⁶⁰ αποσαφήνισαν περαιτέρω την εφαρμογή των κανόνων διερεύνησης ατυχημάτων στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών όσον αφορά τους λιμενεργάτες επί των πλοίων. Η οδηγία για τον έλεγχο των πλοίων από το κράτος λιμένα⁶¹ προβλέπει ένα σύστημα στοχευμένων επιτόπιων ελέγχων συμμόρφωσης των πλοίων που καταπλέουν σε λιμένες της ΕΕ. Για την περαιτέρω ενίσχυση της ασφάλειας, και με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, **η Επιτροπή θα καταρτίσει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας για την ασφάλεια στη θάλασσα στους λιμενεργάτες επί των πλοίων.** Η ΕΕ θα στηρίξει την περαιτέρω έρευνα και καθοδήγηση σχετικά με τον **ασφαλή χειρισμό εναλλακτικών, ανανεώσιμων καυσίμων χαμηλών και μηδενικών ανθρακούχων εκπομπών σε λιμενικές περιοχές** στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και **η Επιτροπή θα εκπονήσει υλικό καθοδήγησης και κατάρτισης σχετικά με τον ασφαλή χειρισμό εναλλακτικών καυσίμων στους λιμένες.**

Η ΕΕ θα συνεχίσει να προωθεί υψηλά πρότυπα ασφάλειας και εργασίας, τον κοινωνικό διάλογο και τις ορθές πρακτικές, μεταξύ άλλων σε διεθνή φόρουμ. **Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να στηρίζουν τη βελτίωση της ασφάλειας και της βιωσιμότητας⁶² στους λιμένες και να διασφαλίσουν την εφαρμογή και την τήρηση της ενωσιακής και εθνικής εργατικής νομοθεσίας και των συλλογικών συμβάσεων εργασίας.**

Εμβληματικές δράσεις:

- *Στήριξη των μικρών και μεσαίων λιμένων με ειδικό χάρτη πορείας (παράρτημα 2).*
- *Στήριξη της ανάπτυξης ειδικευμένου εργατικού δυναμικού επόμενης γενιάς σε όλους τους τομείς της γαλάζιας οικονομίας, συμπεριλαμβανομένων των λιμένων, μέσω δράσεων στο πλαίσιο της στρατηγικής για την ανανέωση των γενεών στη γαλάζια οικονομία.*
- *Στήριξη των κοινωνικών εταίρων και των σχετικών συμφεροντούχων για τη θέσπιση συμφώνου για τις δεξιότητες για τον λιμενικό τομέα όσον αφορά την αναβάθμιση των δεξιοτήτων, την επανειδίκευση και την ένταξη των εργαζομένων.*
- *Κατάρτιση κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας για την ασφάλεια στη θάλασσα στους λιμενεργάτες επί των πλοίων.*
- *Κατάρτιση κατευθυντήριων γραμμών για τον ασφαλή χειρισμό εναλλακτικών καυσίμων στους λιμένες.*

⁶⁰ <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/3017/oj>.

⁶¹ <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/3099/oj>.

⁶² Συμπεριλαμβανομένου της οδηγίας 2012/18/ΕΕ (Seveso), της οδηγίας 2014/34/ΕΕ (ATEX), της οδηγίας 1999/92/ΕΚ (προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων) και της οδηγίας (ΕΕ) 2024/1788 (δέσμη μέτρων για το αέριο και το υδρογόνο).

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η παρούσα στρατηγική αναδεικνύει τον καθοριστικό ρόλο των λιμένων για την οικονομία της ΕΕ και για την κοινωνία μας. Καθορίζει ένα πλαίσιο για τη διαχρονική θωράκιση του λιμενικού τομέα της ΕΕ, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς του και την επέκταση του ρόλου των λιμένων για την κοινωνία με ασφαλή, προστατευμένο και βιώσιμο τρόπο, καθώς και για την αύξηση της ανθεκτικότητας, της στρατιωτικής κινητικότητας, της κυβερνοασφάλειας και της οικονομικής ασφάλειας. Η Επιτροπή δεσμεύεται να διασφαλίσει την αποτελεσματική εφαρμογή της και την επίτευξη των στόχων της από κοινού με όλους τους ανωτέρω συμφεροντούχους. Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή θα θεσπίσει ένα **υψηλού επιπέδου συμβούλιο για τον ναυτιλιακό κλάδο και τους λιμένες** υπό την προεδρία του αρμόδιου επιτρόπου και των εκτελεστικών αντιπροέδρων, με σκοπό τη συνεχή ανταλλαγή απόψεων σχετικά με την υλοποίηση των δράσεων που περιγράφονται **τόσο στη βιομηχανική ναυτιλιακή στρατηγική όσο και στη στρατηγική για τους λιμένες της ΕΕ** και τη συλλογή παρατηρήσεων σχετικά με τις εξελίξεις στην αγορά.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: Αρχές χρηματοδότησης⁶³

A) Κοινές αρχές για τα λιμενικά έργα της ΕΕ σε όλες τις σχετικές χρηματοδοτικές ροές της ΕΕ:

- Η δημόσια χρηματοδότηση θα πρέπει να επικεντρώνεται στην επίτευξη του υψηλότερου και καθοριστικότερου αντικτύπου στις δημόσιες και κοινωνικές προκλήσεις σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις.
- Οι επιχορηγήσεις θα πρέπει να χορηγούνται μόνο σε έργα σαφούς δημόσιου συμφέροντος, με μόχλευση ιδιωτικών επενδύσεων και ελαχιστοποίηση των κινδύνων που αυτές ενέχουν.
- Στις δημόσιες προτεραιότητες θα πρέπει να περιλαμβάνονται η ανθεκτικότητα κρίσιμων αλυσίδων εφοδιασμού και εφοδιαστικής, η συνδεσιμότητα, η παροχή πράσινων καυσίμων, η από ξηράς παροχή και φόρτιση ηλεκτρικής ενέργειας, ο εξηλεκτρισμός των λιμένων και οι συνδέσεις με το δίκτυο, οι πράσινες υποδομές και οι βιώσιμες λιμενικές δραστηριότητες, οι δυνατότητες διπλής χρήσης και η υλική και ψηφιακή ασφάλεια των λιμένων, η καταπολέμηση του εγκλήματος και της διακίνησης ναρκωτικών, η δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης στις παράκτιες κοινότητες, η κυκλική οικονομία, η μείωση των αποβλήτων και η ανακύκλωση.
- Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί, σε όλα τα νησιά και σε όλες τις παράκτιες και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές, ανάλογα με τις ανάγκες τους, στους μικρούς και μεσαίους λιμένες, και ιδίως όσον αφορά τη βελτίωση της ασφάλειας, του εξηλεκτρισμού και της πρόσβασης στα δίκτυα.
- Η ανάπτυξη λύσεων σε επίπεδο ΕΕ θα πρέπει να προτεραιοποιηθεί και η εφαρμογή τους θα πρέπει να ενισχυθεί.
- Δημιουργία ενός ανθεκτικού λιμενικού δικτύου λιμένων, ικανού να διασφαλίζει κρίσιμες αλυσίδες εφοδιασμού και εφοδιαστικής, στρατιωτική κινητικότητα και συνδεσιμότητα, μεταξύ άλλων στα νησιά και στις εξόχως απόκεντρες περιοχές, και προστασία των θαλάσσιων λιμένων της ΕΕ από διεθνείς απειλές.
- Οι λιμένες της ΕΕ που εκτίθενται άμεσα σε αθέμιτο ανταγωνισμό από λιμένες τρίτων χωρών θα πρέπει να επωφελούνται από χρηματοδότηση για πράσινες υποδομές και λιμενικό εξοπλισμό.
- Η δημόσια χρηματοδότηση για οντότητες εντός λιμένων της ΕΕ που ελέγχονται άμεσα ή έμμεσα από συμφέροντα τρίτων χωρών θα πρέπει να ελέγχεται στενά σε περιπτώσεις που συνδέονται με συμφέροντα ασφάλειας και δημόσιας τάξης της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των κρίσιμων υποδομών και των υποδομών διπλής χρήσης.
- Θα πρέπει να δοθούν κίνητρα για λύσεις στήριξης της καινοτομίας και της ανθεκτικότητας στην ΕΕ και να διερευνηθούν συνέργειες μεταξύ τομέων.
- Θα πρέπει να εξεταστούν τα πιθανά οφέλη που αποφέρει για την ασφάλεια η εξάρτηση από παρόχους τεχνολογίας και υπηρεσιών από το εσωτερικό της ΕΕ ή από ομοιούσες χώρες.
- Οι λύσεις που προτείνονται από φορείς σε χώρες της διεύρυνσης θα πρέπει να θεωρούνται μέρος της ευρύτερης αλυσίδας εφοδιασμού της ΕΕ.

B) Κατευθυντήριες αρχές για τη στήριξη λιμενικών έργων σε τρίτες χώρες:

⁶³ Το παρόν παράρτημα δεν θίγει τις νομοθετικές διαδικασίες όσον αφορά την έγκριση του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για την περίοδο 2028-2034.

- Εστίαση σε αμοιβαία επωφελείς εταιρικές σχέσεις, όπου οι προτεραιότητες είναι κοινές, όπως η εφαρμογή κοινών προτύπων, η ανάπτυξη ικανοτήτων σχετικά με ρυθμιστικά μέτρα, η επέκταση των υποδομών καθαρών καυσίμων, η προστασία του περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας και του κλίματος, οι προτεραιότητες της διεύρυνσης, η ασφάλεια και η προστασία στη θάλασσα και στους λιμένες και η καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών και της εμπορίας ανθρώπων και άλλων τύπων παράνομης ή αθέμιτης χρήσης λιμενικών υποδομών. Διασφάλιση του θεμιτού ανταγωνισμού, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των κοινωνικών και περιβαλλοντικών προτύπων, της προστασίας του κλίματος, καθώς και της τήρησης των απαιτήσεων ασφάλειας και προστασίας.
- Διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ (συμπεριλαμβανομένου του ελέγχου ανταγωνιστικότητας για την αξιολόγηση της χρηματοδοτικής στήριξης λιμενικών έργων που θα επηρέαζαν αρνητικά τις δραστηριότητες σε λιμένες της ΕΕ εντός 300 ναυτικών μιλίων).
- Ενίσχυση των στόχων πολιτικής της ΕΕ που σχετίζονται με τη συνδεσιμότητα και το εμπόριο, την εισαγωγή/εξαγωγή κρίσιμων πρώτων υλών ή ανανεώσιμων καυσίμων και άλλων αγαθών κρίσιμης σημασίας για την οικονομία της ΕΕ.
- Διασφάλιση ότι οι σχετικές διεθνείς συμφωνίες μεταξύ της ΕΕ και τρίτων χωρών περιέχουν δίκαιους όρους πρόσβασης στην αγορά για τις λιμενικές υπηρεσίες και τις υπηρεσίες τερματικού σταθμού, καθώς και στις συμβάσεις παραχώρησης για την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών, με σαφείς μηχανισμούς για την παρακολούθηση της εφαρμογής τους.
- Στήριξη της τήρησης φιλόδοξων δεσμευτικών διεθνών συμφωνιών στο πλαίσιο του ΔΝΟ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: Νέος χάρτης πορείας για ανταγωνιστικούς μικρούς και μεσαίους λιμένες

Οι μικροί, μεσαίοι και νησιωτικοί λιμένες αποτελούν σημαντικό μέρος του ευρωπαϊκού λιμενικού συστήματος με πολλές δυνατότητες. Στηρίζουν τις παράκτιες κοινότητες, τη συνδεσιμότητα και την εδαφική συνοχή, συνδέοντας παράλληλα τις περιφερειακές οικονομίες και συμβάλλοντας στις προτεραιότητες της Ένωσης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Επίσης, συμβάλλουν καθοριστικά στη στρατηγική αυτονομία της Ένωσης, ιδίως όσον αφορά τις αλυσίδες ενεργειακού εφοδιασμού και τις κρίσιμες αλυσίδες εφοδιασμού, και στηρίζουν τη γαλάζια οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της αλιείας, καθώς και σημαντικά και εξειδικευμένα τμήματα της αγοράς, όπως οι επιβατικές μεταφορές, η ενέργεια και η υπεράκτια ηλεκτρική ενέργεια. Η παρούσα στρατηγική δίνει, συνεπώς, ιδιαίτερη προσοχή στους μικρούς και μεσαίους λιμένες, μεταξύ άλλων όσον αφορά την απλούστευση, την καινοτομία, τον ευρωπαϊκό θαλάσσιο χώρο, τον εξηλεκτρισμό και την ασφάλεια. Η στρατηγική για τις παράκτιες κοινότητες θα στηρίξει περαιτέρω την ανταγωνιστικότητα και τη διαφοροποίηση των παράκτιων περιοχών, με ιδιαίτερη έμφαση στους μικρούς λιμένες. **Ο χάρτης πορείας της Επιτροπής για την ενεργειακή μετάβαση της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας της ΕΕ** θα εξετάσει επίσης τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε μικρούς λιμένες και θα στηρίξει την ανάπτυξη εναρμονισμένης ενωσιακής μεθοδολογίας για τη μέτρηση της κατανάλωσης ενέργειας και των εκπομπών στους λιμένες. Θα παρασχεθεί επίσης στοχευμένη στήριξη και καθοδήγηση.

- **Ειδική προτεραιότητα χρηματοδότησης, χρηματοδότηση της πολιτικής συνοχής και ανάπτυξη χρηματοδοτικών ικανοτήτων και προετοιμασία έργων από τον συμβουλευτικό κόμβο της ΕΤΕπ.**
- Ενίσχυση της **στήριξης από τα κράτη μέλη** με την απόφαση για τις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος.
- Προώθηση του **εξηλεκτρισμού βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συνεργατικών σχηματισμών** με το επικείμενο σχέδιο δράσης για τον εξηλεκτρισμό.
- **Πιλοτικά έργα για την ενσωμάτωση εναλλακτικών πηγών ενέργειας** (πιθανή ευρωπαϊκή χρηματοδότηση για τη θάλασσα, την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια).
- **Πλατφόρμα BlueInvest** για τη στήριξη της δοκιμής νέων τεχνολογιών, της επικύρωσης της αγοράς, της τεχνικής βοήθειας και της συγκέντρωσης κεφαλαίων.
- **Παροχή συμβουλών και ανάπτυξη ικανοτήτων στον τομέα της κυβερνοασφάλειας.**
- Επέκταση της συμμαχίας λιμένων για την ανταλλαγή **βέλτιστων πρακτικών και συμβουλών σχετικά με την καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών και των εγκληματικών δραστηριοτήτων.**
- Το επικείμενο **πρόγραμμα εργασίας για τον ευρωπαϊκό θαλάσσιο χώρο (EMS)** θα εξετάσει την ανάπτυξη βιώσιμων και πράσινων κόμβων και συνδέσεων θαλάσσιων μεταφορών μικρών αποστάσεων, τη συνεργασία μεταξύ λιμένων, με έμφαση στους μικρότερους λιμένες.
- **Το σχέδιο δράσης για τις εσωτερικές πλωτές μεταφορές για την περίοδο 2028-2034** θα περιλαμβάνει ειδικές δράσεις για την προώθηση της ανταλλαγής γνώσεων και τη στήριξη των λιμένων εσωτερικής ναυσιπλοΐας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3: Κατάλογος δράσεων και κατευθυντήριες γραμμές

Πυλώνας Ι — ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

Η Επιτροπή:

- από το 2026 θα δώσει προτεραιότητα σε αμοιβαία επωφελείς πρωτοβουλίες σε λιμένες τρίτων χωρών σύμφωνα με σαφείς κατευθυντήριες αρχές.
- από το 2026 θα εφαρμόσει τις αρχές της παρούσας στρατηγικής στις διαπραγματεύσεις για διεθνείς συμφωνίες και πλαίσια συνεργασίας.
- από το 2026 θα συνεχίσει να επιδιώκει την πρόσβαση στην αγορά στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών και, από κοινού με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (EYED), θα συνεργαστεί με τρίτες χώρες για την προώθηση δίκαιων επενδυτικών όρων και πρόσβασης για τις επιχειρήσεις της ΕΕ.
- από το 2026 θα στηρίξει τα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους για διεθνή τυποποίηση μέσω ενός νέου άξονα εργασίας για καινοτόμους λιμένες και τερματικούς σταθμούς στο πλαίσιο του φόρουμ υψηλού επιπέδου για την ευρωπαϊκή τυποποίηση.
- έως το 2028 θα αναπτύξει κατευθυντήριες γραμμές για τα κράτη μέλη για την αξιολόγηση των ξένων επενδύσεων σύμφωνα με τις διεθνείς δεσμεύσεις της ΕΕ, καθώς και ένα πλαίσιο για τη χαρτογράφηση και την παρακολούθηση των ξένων επενδύσεων στους λιμένες της ΕΕ.
- από το 2026 θα δώσει μεγαλύτερη έμφαση στην ανάπτυξη, πέραν της πιλοτικής φάσης, μελλοντικών πρωτοβουλιών του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», συμπεριλαμβανομένης της εμβληματικής πρωτοβουλίας «Λιμένες του μέλλοντος».
- θα ενισχύσει την τεχνολογική υπεροχή της Ένωσης όσον αφορά τη χρήση εναλλακτικών καυσίμων, τον εξηλεκτρισμό, τον σχεδιασμό, τη μετασκευή εξοπλισμού, την ενεργειακή απόδοση και την ψηφιοποίηση, και θα συμπεριλάβει συστήματα μετατροπής ενέργειας, κυκλικότητα και ψηφιακές λύσεις.
- από το 2026 θα επιδιώξει την ενίσχυση της συνεργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα στο πλαίσιο του προγράμματος-πλαisiού «Ορίζων Ευρώπη» για την περίοδο 2028-2034 σε τομείς προτεραιότητας.
- το 2026 θα ενισχύσει τους κανόνες για την πρόσβαση σε σιδηροδρομικές εγκαταστάσεις.
- το 2028 θα προτείνει ένα πρόγραμμα δράσης για τις εσωτερικές πλωτές μεταφορές, για την περίοδο 2028-2034, με έμφαση στους λιμένες εσωτερικής ναυσιπλοΐας.
- έως το 2028 θα θεσπίσει ενωσιακές κατευθυντήριες γραμμές για την αποτελεσματική ανταλλαγή δεδομένων στην αλυσίδα μεταφορών.
- το 2027 κατά περίπτωση, επίσης υπό το πρίσμα του αποτελέσματος της δημόσιας διαβούλευσης, θα αξιολογήσει αν είναι αναγκαία η αλλαγή των κατώτατων ορίων και θα παράσχει περαιτέρω καθοδήγηση, παρέχοντας παραδείγματα και ερμηνευτικές διευκρινίσεις των κανόνων του ΓΚΑΚ, μεταξύ άλλων για επενδύσεις σε λιμενικές υποδομές.
- το 2026 θα επανεξετάσει τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τις συγκεντρώσεις με σκοπό την παροχή σαφούς και επικαιροποιημένης καθοδήγησης σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ για τις συγκεντρώσεις τόσο στις οριζόντιες όσο και στις μη οριζόντιες επιπτώσεις των συγκεντρώσεων.

Η Ευρωπαϊά συντονίστρια για τον ευρωπαϊκό θαλάσσιο χώρο (EMS):

- στο επικείμενο πρόγραμμα εργασίας του EMS, θα δώσει προτεραιότητα στην ανάπτυξη βιώσιμων και πράσινων κόμβων και συνδέσεων θαλάσσιων μεταφορών μικρών αποστάσεων, στην προώθηση της συνεργασίας μεταξύ λιμένων, με έμφαση στους μικρότερους λιμένες, στην αναβάθμιση των θαλάσσιων υποδομών και στην ενοποίηση με σιδηροδρομικές και εσωτερικές πλωτές μεταφορές.
- θα διευκολύνει τον σχεδιασμό ανθεκτικότητας μέσω εργαστηρίων με άλλους συντονιστές ευρωπαϊκών διαδρόμων μεταφορών για τη διερεύνηση επιλογών έκτακτης ανάγκης για τη θαλάσσια συνδεσιμότητα και τη συνδεσιμότητα της ενδοχώρας σε περίπτωση διαταραχής σημαντικών λιμένων σε βασικές διαδρομές μεταφορών.

Τα κράτη μέλη καλούνται:

- να διαδραματίσουν ηγετικό ρόλο στον καθορισμό παγκόσμιων τεχνικών διεθνών προτύπων στα σχετικά διεθνή φόρουμ, συμπεριλαμβανομένου του ISO.
- να αποτρέψουν, να μετριάσουν και να αντιμετωπίσουν τους κινδύνους που συνδέονται με την ξένη ιδιοκτησία και τον έλεγχο στρατηγικών υποδομών διπλής χρήσης και των συναφών δραστηριοτήτων τους.
- να διασφαλίσουν τη δυνατότητα απόκτησης προσωρινού δημόσιου ελέγχου ή δικαιώματος χρήσης στρατηγικών υποδομών, περιουσιακών στοιχείων ή εξοπλισμού διπλής χρήσης βάσει του εθνικού δικαίου.
- να διασφαλίσουν ότι τα αναγκαία μέτρα του κανονισμού για τη στρατιωτική κινητικότητα εφαρμόζονται πλήρως και ταχέως, μόλις εγκριθούν.
- να εξορθολογίσουν τις διαδικασίες σχεδιασμού και αδειοδότησης, ώστε να καταστεί δυνατή η ταχεία υιοθέτηση της καινοτομίας στους λιμένες.
- να δώσουν μεγαλύτερη προτεραιότητα στη βελτίωση της διαθεσιμότητας και της δυναμικότητας των συνδέσεων με την ενδοχώρα μέσω σιδηροδρόμων και εσωτερικών πλωτών οδών.

να εξορθολογίσουν τις διαδικασίες σχεδιασμού και αδειοδότησης των χρήσεων γης, ώστε να καταστεί δυνατή η ταχεία ανάπτυξη πρόσθετων περιοχών για χρήση από τους λιμένες.

Οι συμφεροντούχοι του τομέα ενθαρρύνονται:

- να στηρίζουν την υιοθέτηση και τη διανομή της χρηματοδοτούμενης από την ΕΕ έρευνας, να ανταλλάξουν βέλτιστες πρακτικές και να αναπτύξουν εταιρικές σχέσεις και νέα επιχειρηματικά μοντέλα, που υπερβαίνουν τις ειδικές/τοπικές προκλήσεις και ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της αγοράς γενικότερα, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων των μικρών και μεσαίων λιμένων.

Τα κράτη μέλη και οι συμφεροντούχοι καλούνται:

- να εφαρμόσουν τις κατευθυντήριες αρχές που καθορίζονται στην παρούσα στρατηγική και στις δικές τους πρωτοβουλίες και να ενισχύσουν τον γενικό συντονισμό και την ανταλλαγή πληροφοριών.
- να εξορθολογίσουν τις διαδικασίες σχεδιασμού και αδειοδότησης, ώστε να καταστεί δυνατή η ταχεία υιοθέτηση της καινοτομίας στους λιμένες.
- να δώσουν υψηλότερη προτεραιότητα στις συνδέσεις με την ενδοχώρα με σιδηροδρομικές και εσωτερικές πλωτές μεταφορές.
- να επιδιώξουν την ισορροπία μεταξύ της απόδοσης των επενδύσεων για τους ιδιωτικούς φορείς εκμετάλλευσης και των κατάλληλων συμβατικών υποχρεώσεων (διάρκεια,

διαφανείς και δίκαιοι όροι για τις ανανεώσεις, ρήτρες ευελιξίας) για τη διασφάλιση της ανθεκτικότητας, της ασφάλειας, της προστασίας και της μείωσης των εκπομπών.

Πυλώνας II — ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ, ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΑΘΑΡΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ

Η Επιτροπή:

- το 2026 θα συνεχίσει να παρακολουθεί την ανάπτυξη της από ξηράς παροχής ηλεκτρικής ενέργειας και στο επικείμενο σχέδιο δράσης για τον εξηλεκτρισμό θα θεσπίσει νέα μέτρα για τη στήριξη του εξηλεκτρισμού των λιμένων και θα προωθήσει την αύξηση της διαφάνειας στην τιμολόγηση της από ξηράς παροχής ηλεκτρικής ενέργειας.
- θα αξιοποιήσει τις ευκαιρίες της εφαρμογής της διαμεσογειακής πρωτοβουλίας για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την καθαρή τεχνολογία (T-MED) για τη στήριξη της βιώσιμης ενεργειακής συνδεσιμότητας μεταξύ των λιμένων της Μεσογείου.
- στην επικείμενη δέσμη μέτρων για την Ενεργειακή Ένωση, θα εξετάσει τρόπους προώθησης της διαθεσιμότητας βιώσιμων καυσίμων στους λιμένες.
- κατά την επικείμενη αναθεώρηση του κανονισμού AFIR, θα εξετάσει μέτρα για την επιτάχυνση της ανάπτυξης υποδομών εναλλακτικών καυσίμων για τη ναυτιλία.
- θα συντονίσει τις προσπάθειες των κρατών μελών και θα διευκολύνει την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, ενδεχομένως μέσω κατευθυντήριων γραμμών.
- έως το τέλος του 2026 θα αξιολογήσει τη δυναμικότητα των υποδομών και τις μελλοντικές ανάγκες για τον εφοδιασμό με ανανεώσιμα καύσιμα χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών εντός και προς τους λιμένες μέσω της συμμαχίας RLCF.
- το 2026 θα αναθέσει την εκπόνηση μελέτης στο πλαίσιο της κοινής επιχείρησης «Καθαρό υδρογόνο», με σκοπό τη στήριξη των δραστηριοτήτων της Επιτροπής στον Παγκόσμιο Συνασπισμό Λιμένων Υδρογόνου.
- το 2026 θα στηρίζει εταιρικές σχέσεις με λιμένες, τοπικές αρχές και βιομηχανικούς συνεργατικούς σχηματισμούς.
- θα ενθαρρύνει τη στενότερη συνεργασία μεταξύ λιμένων, εταιρειών ενέργειας, διαχειριστών δικτύων και τοπικών αρχών και θα είναι έτοιμη να παράσχει άτυπη καθοδήγηση σε ζητήματα αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας.
- έως το 2027 θα διοργανώσει σειρά στοχευμένων εργαστηρίων για τους λιμένες.
- θα αναθεωρήσει την κατ' εξουσιοδότηση πράξη σχετικά με την ταξινόμηση για το κλίμα, με σκοπό να βελτιώσει τη χρηστικότητα των τεχνικών κριτηρίων ελέγχου, να απλουστεύσει τα εν λόγω κριτήρια και να τα επικαιροποιήσει ώστε να αντικατοπτρίζουν τις σχετικές πολιτικές, νομοθετικές και τεχνολογικές εξελίξεις.
- θα επιδιώξει συνεκτικότερη μέτρηση των εκπομπών και υποβολή εκθέσεων στις λιμενικές περιοχές.

Τα κράτη μέλη καλούνται:

- να στηρίξουν μη ενσύρματες τεχνολογίες και λύσεις έξυπνων δικτύων, ψηφιοποιημένες διαδικασίες και βελτιωμένη χρήση των υφιστάμενων πάγιων στοιχείων του δικτύου.

- να προωθήσουν λύσεις διαχείρισης της ζήτησης, ιδίως για τους μικρούς και μεσαίους λιμένες.
- να ενισχύσουν τις συνέργειες μεταξύ ΔΕΔ-Μ και ΔΕΔ-Ε και άλλου σχεδιασμού δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας και, στο πλαίσιο αυτό, να συμπεριλάβουν τις χερσαίες ανάγκες, όπως αποτυπώνονται στα εθνικά σχέδια ανάπτυξης δικτύων στο πλαίσιο των επικείμενων σχεδίων ανάπτυξης υπεράκτιων δικτύων.
- να αποτυπώνουν στις εθνικές διαδικασίες και στις κατά περίπτωση αξιολογήσεις το τεκμήριο του υπέρτερου δημόσιου συμφέροντος για τις υποδομές δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της από ξηράς παροχής ηλεκτρικής ενέργειας σε λιμένες.
- να διαθέτουν μέρους των εσόδων του ΣΕΔΕ της ΕΕ σε επενδύσεις για την απανθρακοποίηση των θαλάσσιων μεταφορών σε ολόκληρο τον ναυτιλιακό συνεργατικό σχηματισμό στην Ευρώπη.
- να στηρίζουν τη διαρθρωμένη συνεργασία μεταξύ λιμένων και τοπικών βιομηχανικών συνεργατικών σχηματισμών για την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της κοινής χρήσης της ενέργειας, της επαναχρησιμοποίησης της απορριπτόμενης θερμότητας, των λύσεων αποθήκευσης και της ανάπτυξης ενεργειακών κοινοτήτων με επίκεντρο τους λιμένες.
- να χρησιμοποιούν, κατά περίπτωση, τις διατάξεις σχετικά με την ανάπτυξη των λιμένων βάσει της οδηγίας-πλαίσιο για τα ύδατα και να διασφαλίσουν την έγκαιρη εφαρμογή των νέων περιβαλλοντικών κανόνων για τη θαλάσσια ρύπανση από τη ναυτιλία στους λιμένες.
- να αντιμετωπίσουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και τους ατμοσφαιρικούς ρύπους στους λιμένες κατά την εφαρμογή των οικείων εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα και των εθνικών προγραμμάτων ελέγχου της ατμοσφαιρικής ρύπανσης.

Πυλώνας III — ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΛΙΜΕΝΩΝ

Η Επιτροπή:

- έως το 2027 θα επικαιροποιήσει τις υφιστάμενες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη νομοθεσία για την ασφάλεια στη θάλασσα, ώστε να καλύπτουν επαρκώς όλες τις σχετικές απειλές.
- έως το τέλος του 2026 θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη της ΕΕ για την επικαιροποίηση των διεθνών κατευθυντήριων γραμμών στο πλαίσιο του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού.
- έως το τέλος του 2026 θα παρουσιάσει ενωσιακή στρατηγική για την καταπολέμηση της διαφθοράς.
- το 2027 θα προτείνει ένα πλαίσιο της ΕΕ για τους ελέγχους ιστορικού των λιμενεργατών.
- το 2027 θα επεκτείνει τις προσπάθειες ασφάλειας στους λιμένες εσωτερικής ναυσιπλοΐας, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που δεν καλύπτονται από τον κώδικα ISPS, σε συνεργασία με τις επιτροπές ποταμών.
- το 2027 θα δημοσιεύσει βέλτιστες πρακτικές για την πρόληψη της διακίνησης ναρκωτικών και θα διερευνήσει το ενδεχόμενο περαιτέρω συνεργασίας με τις υποψήφιες χώρες.

- έως το 2027 θα αναπτύξει περιφερειακά πλαίσια από κοινού με την ΕΥΕΔ για τη συνεργασία με τρίτες χώρες με σκοπό τη βελτίωση της ασφάλειας των λιμένων και τη συνεργασία με σκοπό την ενίσχυση της ευθυγράμμισης των τελωνειακών ελέγχων σε όλους τους λιμένες της ΕΕ σε συνδυασμό με αποτελεσματικότερα πρωτόκολλα ασφάλειας παγκοσμίως.
- έως το 2027 θα εργαστεί για την αμφίδρομη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα μεταξύ τελωνειακών και ναυτιλιακών εταιρειών εφοδιαστικής.
- θα είναι έτοιμη να αξιολογήσει τον βαθμό στον οποίο τα αντιμονοπωλιακά μέσα μπορούν να στηρίζουν την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών και των βέλτιστων πρακτικών που αναπτύχθηκαν από την Ευρωπαϊκή Συμμαχία Λιμένων.
- το 2026 θα προτείνει ένα ευρωπαϊκό ολοκληρωμένο πλαίσιο για την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή.
- από το 2026 θα στηρίζει πρωτοβουλίες έρευνας και ανάπτυξης για τη διασφάλιση της ανταλλαγής δεδομένων και της αποθήκευσης δεδομένων για τους λιμένες και τους συμφεροντούχους κατά μήκος των πολυτροπικών αλυσίδων εφοδιαστικής.
- από το 2026 θα προωθήσει και θα στηρίζει λύσεις για την κυριαρχία της ΕΕ επί των δεδομένων που στηρίζουν τις καθοριστικής σημασίας μη στρατιωτικές και στρατιωτικές μεταφορές της και θα επιδιώξει συνεργασία με ομονοούμενες χώρες.
- το 2027 θα συνεχίσει να συνεργάζεται με τον ΔΝΟ για την προώθηση εναρμονισμένων παγκόσμιων προτύπων κυβερνοασφάλειας για τον ναυτιλιακό τομέα μέσω ενός μη υποχρεωτικού κώδικα για τον κυβερνοχώρο.
- έως το 2027 θα επικαιροποιήσει τις κατευθυντήριες γραμμές του ENISA για τη διαχείριση των κινδύνων στον κυβερνοχώρο για τους λιμένες.
- έως το 2027 θα διενεργήσει συντονισμένη σε επίπεδο Ένωσης εκτίμηση κινδύνου για την ασφάλεια με σκοπό τον εντοπισμό των κινδύνων κυβερνοασφάλειας και θα συστήσει κατάλληλες ενέργειες μετριασμού.
- έως το 2027 θα δημιουργήσει ένα φόρουμ για την κυβερνοασφάλεια και τις ναυτιλιακές/λιμενικές αρχές των κρατών μελών με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών.

Τα κράτη μέλη καλούνται:

- να δώσουν προτεραιότητα στην εφαρμογή της νομοθεσίας για την ασφάλεια στη θάλασσα και να υιοθετήσουν βέλτιστες πρακτικές που ανταλλάσσονται στο πλαίσιο της σύμπραξης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα της Ευρωπαϊκής Συμμαχίας Λιμένων για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (συμπεριλαμβανομένης της διακίνησης ναρκωτικών) και της διαφθοράς, και να εξετάσουν την ασφάλεια των λιμένων στο σύνολό της.
- να δώσουν προτεραιότητα στη διαλειτουργικότητα των λιμένων εντός του σιδηροδρομικού συστήματος της ΕΕ, καθώς και στην επίτευξη «καλής κατάστασης ναυσιπλοΐας» έως το 2030 για τις εσωτερικές πλωτές οδούς.
- να συμπεριλάβουν τους λιμένες κατά την εφαρμογή της οδηγίας για την ανθεκτικότητα των κρίσιμων οντοτήτων (οδηγία CER).
- να διασφαλίσουν ότι ο χειρισμός και η αποθήκευση κρίσιμων εμπορευμάτων πραγματοποιούνται σύμφωνα με τις απαιτήσεις της στρατιωτικής κινητικότητας, τη στρατηγική της ΕΕ για τη δημιουργία αποθεμάτων και το καθεστώς ασφάλειας του εφοδιασμού που θεσπίστηκε με το πρόγραμμα για την ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία.

- να βελτιστοποιήσουν τη χαρτογράφηση, την ανταλλαγή πληροφοριών και τον συντονισμό για τη δημιουργία και την προστασία των αποθεμάτων και να ελαχιστοποιήσουν τις διαταραχές, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών ρόλων για τους μικρότερους λιμένες.

Τα κράτη μέλη και οι συμφεροντούχοι καλούνται:

- να αναπτύξουν σχέδια ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή και να ανταλλάξουν βέλτιστες πρακτικές σχετικά με τη δράση για την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή στους λιμένες.
- να προστατεύσουν και να ενισχύσουν τις υποδομές και τις υπερδομές που παρουσιάζουν τρωτά σημεία, καθώς και τον ευπαθή εξοπλισμό, και να αντιμετωπίσουν τα σημεία συμφόρησης, να εντείνουν τις προσπάθειες για την ενίσχυση των κρίσιμων υποδομών τους.
- να διασφαλίσουν επαρκή εφεδρεία και ικανότητα απορρόφησης βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων διαταραχών στην εφοδιαστική αλυσίδα τους και στον εφοδιασμό με κρίσιμα αγαθά, δίνοντας τη δυνατότητα ιδίως στους πλέον ευάλωτους κόμβους στρατιωτικής κινητικότητας να επιτύχουν επαρκή επιχειρησιακά επίπεδα.

Η συντονίστρια του EMS:

- θα διευκολύνει τον σχεδιασμό ανθεκτικότητας για τη θαλάσσια συνδεσιμότητα και τη συνδεσιμότητα με την ενδοχώρα με άλλους συντονιστές ευρωπαϊκών διαδρόμων μεταφορών.

Πυλώνας IV — ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Η Επιτροπή:

- θα εφαρμόσει τις αρχές χρηματοδότησης που αναπτύσσονται στη στρατηγική σε όλα τα χρηματοδοτικά μέσα, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών δράσεων για τη στήριξη της καινοτομίας στους λιμένες στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» για την περίοδο 2028-2034.
- θα δώσει προτεραιότητα στη στήριξη της ανάπτυξης της από ξηράς παροχής ηλεκτρικής ενέργειας σε λιμένες, στο πλαίσιο πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΜΣΕ για το 2026.
- θα αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τη διαθέσιμη χρηματοδότηση στο πλαίσιο του τρέχοντος ΠΔΠ για τη στήριξη των προτεραιοτήτων της στρατηγικής.
- θα ζητήσει από τις συμβουλευτικές υπηρεσίες της ΕΤΕπ να παράσχουν στήριξη για την ανάπτυξη ικανοτήτων ειδικά για τους μικρούς και μεσαίους λιμένες του ΔΕΔ-Μ.
- θα συνεργαστεί με εθνικές αναπτυξιακές τράπεζες και ιδρύματα και ιδιωτικούς χρηματοοικονομικούς φορείς για τον προσδιορισμό πρόσθετων χρηματοδοτικών λύσεων για θαλάσσιους λιμένες και λιμένες εσωτερικής ναυσιπλοΐας και για φορείς εκμετάλλευσης.

Η ΕΤΕπ καλείται:

- να εξακολουθήσει να παρέχει χρηματοδότηση και συμβουλευτική στήριξη στον τομέα και να συνεχίσει τη διεξαγωγή διαλόγου με την Επιτροπή, τα κράτη μέλη, τους

συγγραματοδότες και τη βιομηχανία για την προώθηση των προτεραιοτήτων της στρατηγικής και τη βελτίωση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση και τεχνική βοήθεια για τους λιμένες και τις επιχειρήσεις όλων των μεγεθών, ιδίως για τους μικρότερους φορείς εκμετάλλευσης, τους λιμένες και τις ΜΜΕ του λιμενικού τομέα.

Τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες καλούνται:

- να προωθήσουν την ανάπτυξη των λιμένων τους, ανάλογα με τις τοπικές ανάγκες και συνθήκες.

Οι συμφεροντούχοι του κλάδου καλούνται:

- να επιδιώξουν μακρόπνοες στρατηγικές εκτός πλαισίου, ενσωματώνοντας τεχνολογίες αιχμής και καινοτόμες βιώσιμες πρακτικές.

Πυλώνας V — ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ, ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η Επιτροπή:

- θα συνεχίσει να στηρίζει την εδαφική συνοχή και τη συνδεσιμότητα των νησιών και των εξόχως απόκεντρων περιοχών, ιδίως εκείνων που αντιμετωπίζουν δημογραφικές προκλήσεις.
- το 2026 θα εισάγει μέτρα πολιτικής για την ενίσχυση των οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών συνεισφορών των λιμένων στις τοπικές κοινότητες στο πλαίσιο των επικείμενων στρατηγικών για τις νησιωτικές και παράκτιες κοινότητες.
- από το 2026 θα ενισχύσει τους διαλόγους και θα στηρίζει την ανάπτυξη βέλτιστων πρακτικών και καθοδήγησης για την ενίσχυση των σχέσεων λιμένα-πόλης.
- το 2026 θα στηρίζει μικρούς και μεσαίους λιμένες με ειδικό χάρτη πορείας (παράρτημα 2).
- το 2026 θα δημοσιεύσει χάρτη πορείας για την ενεργειακή μετάβαση της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας της ΕΕ.
- το 2027 θα βοηθήσει στην ανάπτυξη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού επόμενης γενιάς σε όλους τους τομείς της γαλάζιας οικονομίας, συμπεριλαμβανομένων των λιμένων, μέσω δράσεων στο πλαίσιο της στρατηγικής για την ανανέωση των γενεών στη γαλάζια οικονομία.
- έως το 2027 θα καταρτίσει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας για την ασφάλεια στη θάλασσα στους λιμενεργάτες επί των πλοίων.
- από το 2026 θα στηρίζει την περαιτέρω έρευνα και καθοδήγηση σχετικά με τον ασφαλή χειρισμό εναλλακτικών, ανανεώσιμων καυσίμων και καυσίμων χαμηλών και μηδενικών ανθρακούχων εκπομπών σε λιμενικές περιοχές στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».
- έως το 2027 θα εκπονήσει υλικό καθοδήγησης και κατάρτισης σχετικά με τον ασφαλή χειρισμό των εναλλακτικών καυσίμων.

Τα κράτη μέλη καλούνται:

- να στηρίξουν τη βελτίωση των υποδομών, της καθαρής ενέργειας και των καυσίμων, της ασφάλειας και της βιωσιμότητας για τους μικρούς και μεσαίους λιμένες, ιδίως στα νησιά, στις απομακρυσμένες και στις εξόχως απόκεντρες περιοχές.
- να στηρίξουν τη βελτίωση της ασφάλειας και της βιωσιμότητας στους λιμένες και να διασφαλίσουν την εφαρμογή και την τήρηση της ενωσιακής και εθνικής εργατικής νομοθεσίας και των συλλογικών συμβάσεων εργασίας.

Οι κοινωνικοί εταίροι και οι άλλοι συμφεροντούχοι του τομέα καλούνται:

- να θεσπίσουν ειδική σύμπραξη δεξιοτήτων για τον λιμενικό τομέα με σκοπό τη στήριξη της αναβάθμισης των δεξιοτήτων, της επανειδίκευσης και της ένταξης των εργαζομένων.

Ο ναυτιλιακός κλάδος καλείται:

- να συνεργαστεί με τη μεγάλη κλίμακας σύμπραξη για το ψηφιακό οικοσύστημα στο πλαίσιο του συμφώνου για τις δεξιότητες, προκειμένου να υποστηρίξει την αναβάθμιση των ψηφιακών δεξιοτήτων στον λιμενικό τομέα.
- να αναλάβει δεσμεύσεις στο πλαίσιο της Ακαδημίας Δεξιοτήτων Κυβερνοασφάλειας και να αξιοποιήσει το εργαλείο του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Δεξιοτήτων Κυβερνοασφάλειας (ECSF) για τους επαγγελματίες των λιμένων.